

TÜRK SÖZÜ

Yıl : 1
Sayı : 17
10 Mart 1968
100 Kuruş

Bu mücadele sosyalizm - kapitalizm mücadelesi değildir. Bu mücadele, Türk vatanını sevenle vatan satıcısı arasındaki mücadeledir. Gerçek Türk milliyetçisi ile milliyetçiliği demagogik bir sözcük olarak kullanan emperyalizmin yordakçısı arasındaki mücadeledir.

Bu mücadeleden gerici güçler yenik çıkacaklardır. Zafer tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye'den yana olanlardır. Türkiye'nin göklerinden Abdülhamid'in habis ruhu silinecek ve Kuvayi Milliye Ruhunu egeyen olacaktır.

ABDÜLHAMİD'in HAYALETİ TAKSİM MEYDANINDA

«Türkiye'de dün, İslâm adma cihad açıldı» diye yazıyor gerici basın. Söz konusu olan 3 marttaki Taksim meydanında irticam «şahlanış mitingi» dir. Türk gençliği saflarında sözü edilecek bir azınlığı bile temsil etmekten uzak olan ve en büyük başarısı, AP. Hükümeti bütçesinin derneklere yardım fasilinden para koparmak olan MTTB. ve Komünizmle Mücadele Derneği, başı çektiler, öteki Amerikancı dernekler de katıldılar bu «şahlanışa.»

Ama mitingi asıl örgütlendiren, iktidardaki AP. idi. 500 bin liranın üstünde para harcanmıştı bu iş için. Yurdun dörtbir köşesinden otobüslerle adam taşınmıştı. Ve Tunçtan Atatürk'ün, İnönü ile Çakmak'ın arasında dikildiği bu meydana; dine bağlı bu halktan insanlara, emperyalizm - işbirlikçi sermaye - ağa ortaklığının sömürdüğü, çoğu emekçi bu kalabalığa, bütün kötülüklerin «Komünizm» den ileri geldiği söylendi.

«Komünizm» diye adlandırdıkları «Yoldaş İnönü» dahil, Türkiye'de milli ne varsa, sağlam ve namuslu ne varsa, oydu.

YENİ ABDÜLHAMİTÇİLER

İrticam Taksim mitingi, bir birikimin yüze vurmasıdır. Uzun süredir, bile bile, örgütlü bir biçimde kısırtılan anti-Kemalist karşı devrimin açığa çıkıp zehirini kusmasıdır.

Karşı - devrimci güçler, Amerikan emperyalizmi - vatan satıcısı komprador - Anadolu'nun çalışan insanının kan emicisi mütegalibe, ağa takımıdır ve bu ortaklığın siyasi alanda baştemsilcisi AP. dir. Demirel iktidarının halk arasındaki çığırkanları, artık demagogik bir jest olarak bile, Atatürkçü görünme gereğini duymamaktadırlar.

Başbakan, dolambaçlı bir dille, Abdülhamid'i övmekte ve gerici basından bir Ahmet Kabaklı, bu davranışından ötürü Demirel'e alkış tutmaktadır. (4 mart 1968 tarihli Tercüman'a bakınız.)

Hâlâ Türkiye Cumhuriyeti denen bu ülkede, irticam bu kalemşör, Demirel'in şu sözlerine yer veriyor, yazısında: «Sokak, Osmanlı İmparatorluğuna 30 yıl hizmet etmiş padişahları dahi öldürmeye kadar gitmiştir. Bu hareket

ler, Türkiye'yi bugünkü ıstırapları içine getirmiştir. Koca bir imparatorluğu kaybettik, kaybedecek başka şeyimiz kalmamıştır...»

Ve Kabaklı, Başbakanın bu sözünü şöyle yorumlamaktadır:

«... Bu dolgun vatansızlık, epey zamandır mes'ul ağızlardan duyulmadı. Bir koca cihan imparatorluğu kaybetmiş olmamızın hüznü dile bile getirilmedi. Hattâ çocuklarımızı zehirlemek için, okullara kadar soktuğumuz resmi ağız, satılmış veya hain ellerin hazırladığı bu bahtsız «yıkılış» ı, «Kurtuluş» şeklinde yorumlamaya kalktı...»

«Bu adamlar, yalan ve sahtekârlık tarlasına bina edilmiş bir «Tarih» üzerine atıp tuttular..»

Otuz yıl tahtta kalıp da «sokağın» ölümüne sebep olduğu ve tahtından düşmesiyle «Koca imparatorluğu kaybettik» padşah hangisidir? Türkiye'nin her köşesinde din adamı kılığında girmiş AP. çığırkanı yobaz, bu sorunun açıkça cevabını vermektedir, her gün. Kast edilen, Abdülhamid'in kendisidir.

Ya, «okullarımıza kadar soktuğu-

muz resmi ağız, satılmış veya hain ellerin hazırladığı bu bahtsız «Yıkılış» ı, «Kurtuluş» şeklinde yorumlamaya kalkkanlar kimlerdir? Burada da Atatürk'ün kendisinden, Atatürkçü irfan ordusunun sonucu erine kadar hurafelerden arınmış cumhuriyetçi bir kuşak yetiştirme çabasında olan ülkücülerin kastedildiğini anlamak için, pek derin bir sezgi kabiliyetinin gereği yok. Demirel'in irtica kışkırtıcılığı, Abdülhamid'den medet umma, ona sığınmaya kadar varmıştır.

«Şahlanış Mitingi» nde Taksim'in göklerinde bir hortlak - hayalet gibi süzülen ruh, komprador padişah, eli-lerici Türk aydınlarının kanına bulanmış «Kızıl Sultan» Abdülhamid'in ruhu idi.

BU TOPRAKTAN BİR MUSTAFA KEMAL GEÇTİ

Amerikan emperyalizmi - Demirel - Konya Müftüsü üçlüsünün teşkil ettiği saçayagının, yakın tarihimizde bir paraleli vardır: İngiliz emperyalizmi - Damat Ferit - Halife üçlüsünün temsil ettiği saçayagı.

İngiliz olsun, Amerikan olsun, emperyalizm özünde pek değişmemiştir. Geçmişinde bir İngiliz şirketinin temsilcisi olarak denenmediğinden, Damat Ferit, belki de Demirel kadar güvenilir bir ikinci ayak sayılmaz. Üçüncü ayağa gelince, hilâfeti Mustafa Kemal lâğvetmiştir. Bu yüzden Amerika ve AP. iktidarı, Delibaş isyancılarının bugünkü temsilcisi bir müftü ile yetinmek zorundadırlar.

İrticam Taksim mitingi, Osmanlı olaylarından, AP. ilerin TIP milletvekillerine alçakça saldırısından ve polis himayesindeki sopalı faşist saldırılarından sonra gelmektedir.

İşbirlikçilerin amacının ne olduğu ve o amaca nasıl varmayı tasarladıkları belli olmuştur. Dar ağacından, cellâtan söz etmeleri maksatsız değildir. Amaç, Mustafa Kemal Türkiye'sinden ne kalmışsa, onu ortadan kaldırmak ve Türkiye'yi emperyalizmin ve işbirlikçilerinin kayıtsız şartsız tahakküm ve sömürsü altında, geri, teokratik bir ülke durumuna sokmaktır.

Amaç, Atatürk Türkiye'sinin son izlerini de silmek ve bu ülkeyi, petrol şirketlerinin Suudi Arabistan'ının durumuna düşürmektir.

Türkiye'de milli ne varsa, vatansız, sağlam ve namuslu ne varsa, onu ezmeden, 27 Mayıs Anayasasını orta-

dan kaldırmadan, emperyalizm ve işbirlikçileri amaçlarına varamazlar.

AP. ve Amerikalı danışmanları, kararlı görünmektedirler. Besbelli ki, ken dilerini yeter ölçüde güçlü sanmaktadırlar. Aldanıyorlar. Türkiye'yi sıradan bir Amerikan peyki yapmak, güçlerini aşan bir işidir. Bu topraklardan bir Mustafa Kemal geçmiştir.

Türkiye, emperyalizmi bir milli kurtuluş savaşında ilk yenen ülkedir. Yüzyede durum ne kadar karanlık görünürse görünsün, Sakaryaların, Dumlupınar'ların derin izlerini taşır bu toprak.

SOSYALİZM

KAPİTALİZM

MÜCADELESİ DEĞİL

Bu mücadelede gerici güçler, yenik düşeceklerdir. Tıpkı 1922'de olduğu gibi, tıpkı 1960'da olduğu gibi. Yeter ki bütün milliciler, bütün içtenlikle «Türküm» diyenler, emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı, faşist diktayı özleyenlere karşı, anti-Kemalist karşı devrimcilere karşı bilinçli güçbirliği halinde durabilsinler.

Bu mücadele, sosyalizm - kapitalizm mücadelesi değildir. Bu mücadele, Türk vatanını sevenle, vatan satıcısı arasındaki mücadeledir. Gerçek Türk milliyetçisi ile milliyetçiliği demagogik bir sözcük olarak kullanan emperyalizmin yordakçısı arasındaki mücadeledir.

Bu mücadele, dindar ile dinsiz arasındaki mücadele değildir. Millici güçler arasında ön safta yer alan, dine derinden bağlı, ama yobaza düşman nice yurtsever vardır.

Sosyalizmin bilimini kılavuz edinmiş her devrimci de, bu sömürü toplumunda acı çeken, çalışan insanın sarılmak zorunluluğunu duyduğu din kurumuna karşı saygı duyar. Ve bu saygıyı duyduğu içindir ki, halkı aldatan din simsarına, emperyalizmin ve işbirlikçilerin çığırkanı yobaz takımına karşıdır.

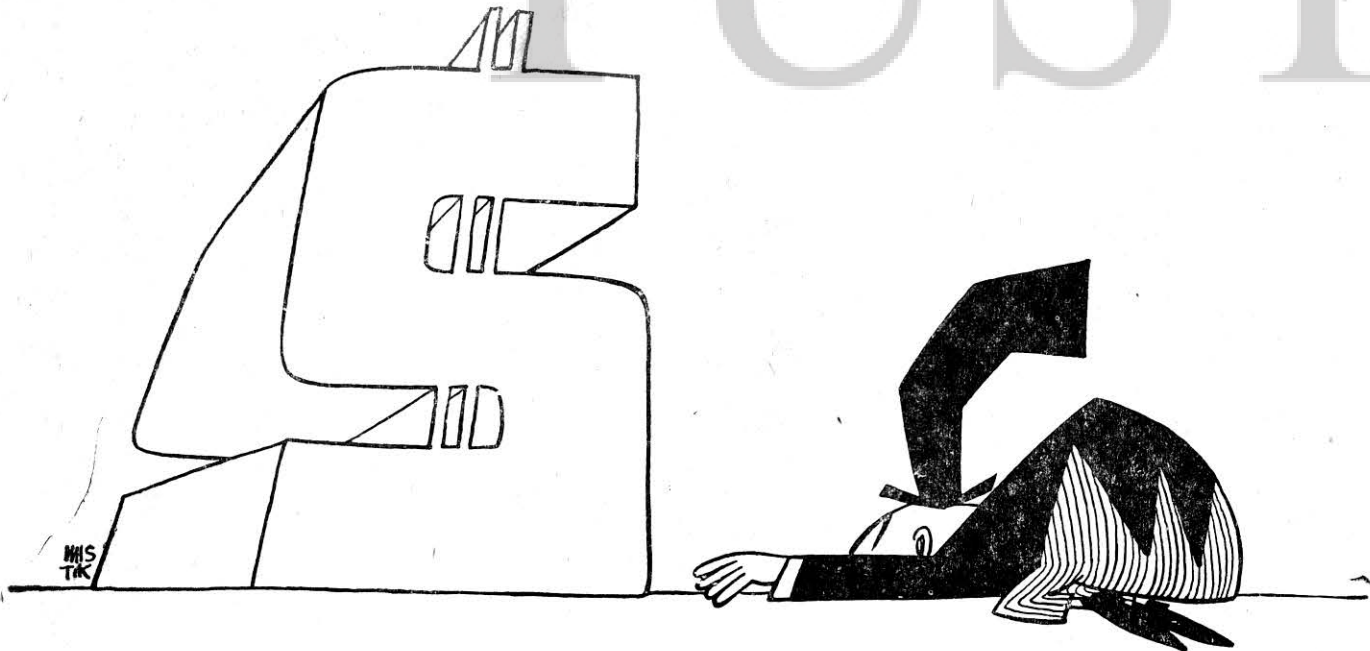
Evet, bu mücadeleden gerici güçler yenik çıkacaklardır. Zafer, tam bağımsız ve gerçekten demokratik Türkiye'den yana olanlardır. Türkiye'nin göklerinden Abdülhamid'in habis ruhu silinecek ve Kuvayi Milliye ruhu, egeyen olacaktır.

SATIŞ BELGESİ

8 Mart tarihli Akşam gazetesinde Amerika'nın NATO ülkeleri için hazırladığı ve büyük ihtimalle ülkemizde de imzalanmış bulunan gizli anlaşmaların metinleri yayımlandı.

Yayımlanan metinler, 27 Mayıs'tan sonra açıklanan, hükümetin davet etmesi şartıyla Amerika'ya müdahale hakkı tanıyan anlaşmalardan da daha dehşet vericidir. Zira bu anlaşmalarda, «Anlaşmayı yapan ülkede karışıklıklar çıkar ve hükümetin aldığı tedbirler etkisiz kalırsa ve ya Amerika, o hükümetin etkili bir şekilde karışıklığı önleyecek durumda olmadığına kanaat getirirse, Amerikan kuvvetleri kendi güvenliğini korumak için o ülkenin bazı bölgeleri ile önemli tesislerini işgal eder—» cümleleri yer almaktadır.

İmzalanması halinde Anayasamızın 4. maddesinin tartışılmasına meydan vermeyecek biçimde açıkça ihlâl edilmesi demek olan bu anlaşmalar hakkında, hükümetin ne gibi bir açıklama yapacağı merakla beklenmektedir.

Anayasa & Emperyalizme Sımsıkı Kapalıdır.

Siyasi irtica Anayasayı emperyalizme açıklık şeklinde yorum-larcasına stratejisini olsun, taktiklerini olsun emperyalist uzman-ların denetiminde ve hattâ yönetiminde tâyin etmektedir.

Güvenliği bakımından da dayanak noktalarını iyicene perçin-lemek amacıyla anti-emperyalist güçleri devamlı bir baskı altın-da tutmakla yetinmemekte, arada bir sola, duruma göre ortanın soluna ve 27 Mayısçılara karşı hücumla geçmektedir.

Son günlerde «Anayasa sosyalizme kapalıdır» şeklindeki çı-kuşları bu açıdan değerlendirmek gerekir. Açık - Kapalıdır tar-tışmasıyla anti-emperyalist güçler savunma durumuna sokulup si-yası irticanın politik insiyatifini ele almasına imkân hazırlanmaktadır.

Emperyalist boyunduruk altında sanki toplum kendi düzeni-ni tâyinde özgürmüş gibi ciddi ciddi rejim sorunları tartışma ko-nusu yapıyor ve milletin dikkati boyunduruğun açısından uzak-laştırılmak isteniyor.

Oysa emperyalist boyunduruk altındaki topluma, hangi düze-nin elbisesini giydirirseniz giydirin, emperyalizmi alaşağı etme-den iktidarı almanın mümkün olabileceğini savunan sözde sosya-listlerin kurmayı tasarladıkları düzen de dahil, kumaş emperya-list tezgâhlarda dokunduğundan son tahlilde onun amblemini ta-şayacaktır.

Örneğin hilâfetin hortlayacağından ciddi olarak telâşlanmış görünen tecrübeli devlet adamı ve Ortanın-Solu lideri İnönü'nün endişesini ele alalım. Bu endişeyi doğrulayacak olayların hızla ge-liştğini kabul edersek millet olarak varlığımızın da tehlikeye gi-receğini gözden uzak tutamayız. Çünkü hilâfet millet varlığının değil, ümmet varlığına ait bir yönetimin sembolüdür. Böylesine bir gerçeğin yürüncesinde de asıl amaç hilâfeti getirmek değil, emperyalizmin çıkarlarını savunmak olduğu kesinlikle bilinmeli-dir. Artık dediğim dedik ve yabancı devlet elçilerine el etek öptü-ren bir sultan tasavvur etmeye imkân mı var... Tahtın bir kenarında muhakkak yine bir U.S.A. amblemi bulunacak ve son sözü sultan değil, Amerikalı uzmanlar söyleyecektir. Emperyalist bo-yunduruk altında hilâfet de sahici olarak değil, ancak uyduruluk bir halde hortlayabilir.

İkinci Dünya Savaşından sonra uygulanmaya başlanan demok-ratik düzenin de bizdeki gibi böyle acı bir gelişme göstermesi-nin ana nedenini emperyalist boyundurukta aramak gerekir. Çün-kü emperyalizm girdiği ülkenin üretim güçlerini ve onun en önemli unsuru olan proletaryanın gelişip örgütlenmesini engel-lediğinden, çalışan sınıfların demokratik düzenin kurulmasındaki zorlayıcı etkisini zayıflatmaktadır. Ayrı otlarını söküp atmadan mahsul almanın imkânsızlığı gibi emperyalist boyunduruğu çıkar-madan söz konusu toplumun kendi koşullarına uygun bir düzen kurması düşünülemez.

Bizden hemen bir kuşak öncesi vatansenverlerimiz boyundu-ruğu Atatürk'ün önderliğinde bütün sömürge halklarına örnek olacak biçimde paramparça etmişti. Buna rağmen milli egemenli-ğimizi arkadan Amerikan emperyalizmiyle yapılan anlaşmalarla tanınamaz hale sokulmuş ve millet kendi istemi ile seçeceği düzeni kurabilme hakkından fiilen mahrum edilmiştir.

Başta işçi ve aydın devrimci gençlik, sosyalist olsun, Ortanın Solu olsun, mukaddesatçı olsun, TİP'li, CHP li, AP li, MP li, CK-MP li olsun her Türk'üm diyen vatandaşın milli haysiyetimizle bağdaşmayan bu acı gerçek karşısında ya istiklâl ya ölüm şiarı-nın etrafında saf tutması gerekir.

Bu saf tutma emperyalizmi ve yerli işbirlikçilerini millet ço-ğunluğundan tecrit ettiği oranda başarılı olacak ve boyunduruk çatırdamaya başlayacak demektir. Bu bakımdan devrimci eylem esas ağırlığını anti-emperyalist safların sıklaşmasına yöneltmek zorundadır.

Emperyalizm ve yerli işbirlikçileri ise sun'i birtakım tahrik-lerle durumu tersine çevirmek için hummalı bir çaba göstermek-tedir.

Türk SOLU

Milli Bakiye ve Sosyalist Parti

Milli bakiye sistemini kaldıran ka-nun teklifinin parlâmentodan geçişiyle küçük partilerin ortadan silineceği ve bundan en fazla Türk demokrasisinin zarar göreceği yaygın bir kanaat.

İlk bakışta bu görüş, yapılan de-ğışiklikle küçük partilerin parlâmento-ya temsilci sokma şansı azaldığından haklı imiş gibi görünüyorsa da sosya-list bir parti için de aynı görüşü öne sürmenin hatalı olduğu kanısındayız.

Şöyle ki, sosyalist bir parti toplum çoğunluğunu meydana getiren işçi ve emekçi sınıfların çıkarlarını savunup onların örgütlenmesiyle görevli oldu-ğundan sınıfsal yapısı bakımından da-ima en büyük partidir. Ve sosyalist bir partinin başarısı, öteki partiler gibi parlâmentoya sokacağı temsilcinin sa-yısıyla ölçülemeyeceğinden, seçim ka-nunundaki son değişiklik, örgüt için-deki gerçek devrimcilerin anti-emper-yalist eylemi olsun, örgütlenme eyle-mini olsun en önemli sorun olarak ele almalarına belki de uygun bir ortam hazırlayacak ve sosyalist partinin er-büyük siyasi örgüt olarak gelişmesine imkân verecektir.

Konya Müftüsü

Ağır Ol

Muhalefet partilerinin milletvekil-leri, iki buçuk yıl önceki seçimler te-lâşi içinde tesbit edebildikleri seçmen dileklerini Parlâmentoya kanalize ede-dursunlar, iktidar partisi âdeta kütle halinde, oylarını topladığı seçmenleri ile ilişkilerini devam ettirmekte kusur etmemiştir.

Bu ilişkilerin temininde ve de-vamında, devlet bütçesinden nasiple-nen dini kurumların önemli bir rol oynadığı da yaygın bir kanaattir. Fakat son zamanlarda âdeta AP. nin Anado-ludaki örgütleri gibi, davranışları, Or-tanın Solu liderini fena halde bozmuş ve bu işlerde, en aşırı tutumu ile bilen Konya Müftüsünden hesap sormak üzere ver elini Konya demistir.

Bu âni baskının ara seçimlerin yaklaştığı bir sırada yapılmış olması, tabiiyle tesadüfi değildi. Buna ra-ğmen, Yassıada'dan, Menderes'ten sık sık bahsedilen bugünlerde, DP. devrin-deki maceralı Kayseri seyahati örneği, İnönü'nün alalecele Konya yolunu tut-ması, başta İçişleri Bakanı Sükan ol-mak üzere, AP. yöneticilerini bir hayli telâşlandırdı.

Sükan'ın Ankara'dan telefonla, İnönü'den bir emri olup olmadığını sor-ması ve Konya Emniyet Müdürü ve İ. jandarma komutanının da yine Anka-ra'dan verilen bir emirle, geziye katıl-maları, bu telâşın somut ifadesi idi.

İnönü'nün gezi boyunca, siyasi irtica, iç ve dış politikada akıl hocalığı eden ve dizginleri elinde bulunduran Amerikan emperyalizmine, uzaktan ya-kından en ufak bir târizde bulunmamış olması da, dikkat'len kaçınıyordu.

Ecevit'in Buğday Fiyatına Zam İsteği Kime Hizmet Eder

CHP Genel Sekreteri, köylünün yok-sulluğuna karşı buğday fiyatlarına zam yapılmasını istemeye devam etmekte-dir. Bütçe eleştirisinde olduğu gibi C. H.P. Niğde il kongresinde de bu yön-de konuşmuştur. Geçen sayımızda Mu-zaffer Erdost'un incelemesinde açık-landığı gibi, yüksek buğday fiyatı si-yaseti, büyük toprak sahipleri yara-rına, orta köylü ve köy emekçileri za-rarınadır. Buğdaya yapılacak zammın köy emekçilerine ve az topraklı köy-lülere ulaşabilmesi için toprak dağılı-mındaki eşitsizliği giderecek gerçek bir toprak reformu gereklidir.

Demokrasi ve Polis

İktisat ve Ticari İlim Yapan Öğren-ciler Uluslararası Birliği (AIESEC) Genel Kurulu, 7 Mart tarihinde İstan-bul Üniversitesi Fen Fakültesi konfe-rans salonunda açılmış ve bazı olay-lar olmuştur. 44 ülkeden 200 e yakın temsilcinin katıldığı toplantıda, Ba-bakan adına Devlet Bakanı Seyfi Öztürk konuşurken, dinleyiciler arasında pro-

testolar olmuştur. Gençlerin «Yankee go home», «Sen yobazlara hitabet», «Bağımsız olmak istiyoruz», «Satıl-mışlar» diye bağışmaları esnasında Ba-kan konuşmalarına devamla gayret et-miştir. Daha sonra gençlerin okuduğu Dağ Başını Duman Almış marşıyla Bakanın konuşması duyulmaz olmuştur. Bundan sonra Öztürk yazılı konuş-manın dışına çıkarak «Türkiye'de bir hükümet âzasına burada, bu tarzda tezahürat yapacak kadar demokrasi yerleşmiştir. Bu hareketi demokrasi-nin en güzel nişanı olarak kabul edi-yoruz. Sizleri demokrasi'nin samimi, inançlı kişileri olarak görüyoruz» de-miştir.

Öğrenciler, bu hareketi faşizme kar-şı koymak için yaptıklarını belirtmiş-lerdir.

Ancak Bakanın gençlerin hareketi-ni demokrasi'nin nişanı saymasına ra-ğmen, Bakanın protesto eden 4 öğ-renci Bozkurt Nuhoğlu, Rifat Çaldırık, Mehmet Lütfü Kıyıcı, Mehdi Beşpi-nar vazifeli Devlet Bakanına ha-karet ve hükümetin mânevi şahsiyeti-ni tahkir suçundan mahkemeye veril-mişlerdir.

Ayrıca bazı öğrenciler de polis tara-fından aranmaktadır. Lâfa gelince de-mokrasiden yana görünen iktidarın ar-kadan polise emir verip öğrencileri ya-kalatması memleketimizdeki şekli ve sözde kalan demokrasi'nin somut örne-ğidir.

Mimarlar Odası ve Asma Köprüler Tuzağı

Hatırlanacağı gibi gazetemiz «Bo-ğaz Asma Köprüsünün, Morrison Şir-ketinin bir asma köprüler tuzağı ol-duğunu ilk defa ayrıntılı bir biçimde açıklamıştır. Asma Köprü olayı Parlâ-mentoda olduğu gibi meslek örgütle-rinde de ele alınmaktadır. Bu konuda en yetkili kuruluş süphesiz şehirci mi-marların da içinde bulunduğu Mimar-lar Odasıdır.

Öğrendiğimize göre Mimarlar O-dası bu yıl, anormal şehirleşme hare-ketine ve bu arada politik tercihlerin rol oynadığı «Asma Köprü» girişimi-ne karşı durmayı çalışma programına almıştır. Geçen hafta İstanbul ve An-karada Odanın düzenlediği basın top-lantıları bu yönde olmuştur. İstanbul-daki basın toplantısında Mimarlar O-dası Genel Başkanı Maruf Önal «As-ma Köprü» nün vereceği zararlara dikkati çekmiştir.

Bugün, sanayileşme dönemine gir-miş bulunan ülkemiz, düzensiz şehirleş-me olaylarının ve özellikle büyük şe-hirlerin korku verici problemleri ile karşı karşıyadır.

Şehirlerimize 20 - 25 yıl içinde ye-niden en az 4 milyon nüfus göç edecek ve bunların çoğu İstanbul, Ankara, İz-mir gibi önemli birkaç büyük şehirde yerleşecektir.

Bu şehirleri verimli bir ekonomik ve sosyal düzene ulaştırma görevi, ön yargılardan kurtulmuş, gerçeğin ve bi-limin emirlerine uyan ve toplum yara-rına yönelmiş bütün örgütlerin ortak sorumluluğu altındadır.

Arazi kullanma, ulaşma ve ekono-mik değer ve sorunların bir bileşimi olacak olan İstanbul nazım planı çalış-maları sonucunda mı, İstanbul köprü sorunu ortaya çıkmıştır?

Yoksa, politik tercihlerle ve halkın gözünü boyamak için mi bu Boğaz köprüsü efsanesi yaratılmıştır?

Mimarlar Odası bunu sorumluları-na sormakta ve cevap istemektedir.

Yaratılan bu efsane şehir plânının esasını teşkil etmektedir. Oysa ki, köp-rü, özellikle otomobil sahiplerinin kul-lanacakları ve keyiflenecekleri dev bir oyuncaktan başka bir şey olamayacaktır.

Halka benimsetilebilmek için, mali-yeti 1 milyar Türk lirası gibi gösterilen köprü, gerçekte gerekli bağlantı yolla-rı ile 5 milyar liraya malolacaktır.

Yalnız köprü'nün 20 kilometrelik gevre yolunda, uzmanlarca ilk kademe-de 15 ilâ 30 milyar liralık bir arazi spekülfasyonu hesaplanmaktadır.

Halbuki köprü, ileriki 15 - 20 sene içinde İstanbul gelişme yönünü etki-leyecek ve değiştirecek ve bu yüzden kısa bir süre içinde, bu kez, beheri 7 ilâ 15 milyar liralık 10 kadar yeni köp-rü gerektirecek ve ekonomimiz, düştü-ğü bu köprüler tuzağından kurtulamayacaktır.

1956 ve 1963 yılında «De Leuw,

Ca'her» adlı Amerikan firmasının mazırladığı ilk köprü raporu, şehri bu tuza-ğa itecek bütün unsurları kapsamakta-dır.

Mimarlar Odası, İstanbul köprüsü-nün İstanbul trafik meselesini çözmiye-ceğini, aksine yaratacağı yeni eğilimler le trafik sistemini büsbütün işlemez bir duruma düşüreceğini de ayrıca, ö-nemle hatırlatır.

Kamu örgütleri ile en yakın bir işbirliğini temel görev sayan Mimarlar Odası, bugün Türkiye'nin bu önemli so-rununa eğilmeyi ve gerekli uyarıyı yapmayı, kamu yararını öngören bütün örgütleri destekliyeceğini, kamu yararı-na bilimsel ve gerçekçi olmayan bir tür politik karar ve tercihlerin karşısında olduğunu bir kere daha açıklar.»

İzmirde Gençliğin Direnişi

Devrimci Kültür Sanat Kulübünün başkanı Şadi Dağlı ve 2. başkanı Ne-dim Öztaş, iktidar partisine karşı halkı demokratik direnme hareketine çağran bir bildiri yayınlamışlardır.

Bildiride, hükümetin Anayasayı ih-lâl eden davranışlarına Karşı çıkılma-ı istendiğini öğreniyoruz.

Dernek yöneticileri, bir gece neza-rette tutuluyor, ertesi gün sevkedildik-leri mahkemede, duruşmanın gayrimev-kuf olarak yapılmasına karar veriliyor.

Öyle anlaşılıyor ki, bu tertipler art-ık hiç de arzulanan sonucu verme-mektedir. Ege Üniversitesi gençleri, ar-kadaşlarını yalnız bırakmışlar, duruşmada hâkimi alkışlamışlar, savcıya istifa diye bağışmışlardır.

Turizm - İş OLEYİS Yöneticilerini Suçluyor

DİSK'e bağlı Turizm-İş Sendikası, 6-7-8 Mart tarihlerinde Park Otelde toplanan OLEYİS Kongresi dolayısıyla yayınladığı bildiride, OLEYİS yönetici-lerinin işçiyi ihanet ettiklerini açıklamış-tır.

Bildiride özetle şöyle denilmektedir:

«OLEYİS Sendikası son iki yıldan-beri işkolumuzdaki işçilere tam anlamıyla ihanette bulunmuştur. İşçi yararına tek bir olumlu icraat olmamıştır. Yap-tığı toplu sözleşmelerle işçilerin mükese-hatları olan % 10 hesaplarını iş-verenlerle anlaşarak ortadan kaldırmış ve yerine bu işkolumdaki asgari ücret-lerin uygulanması esasını yerleştirmiştir. Bu durum karşısında işçiler uyanık yö-neticileri suçlayınca, kongre arifesinde tüzüklerini dahi ihlâl ederek delegeleri kendi isteklerine göre tâyin etmişler-dir. Oysa OLEYİS'in ana tüzüğüne gö-re genel kurula katılacak delegelerin Mintaka Genel Kurullarının salt çoğun-luğu ile seçilmeleri gerekmektedir.»

OLEYİS Sendikası şatafatlı bir fa-liyet raporu hazırlamış ve raporu ya-lanlar manzumesi ile doldürmüştür. Örneğin sendikamızın sözleşme yaptığı Dil'kon. Lido Oteli ve Yeniköy Turizm Bankası Tesisleri işyerlerini kendilerine bağlı işyerleri olarak göstermiş; halen otel inşaatı olan Taksim Belediye Gazinosunda teşkilâtlandıklarını belirt-mişlerdir.»

Johnson'a Açık Mektup

Kuzey Kore Hükümeti tarafından tutuklanan Amerikan casus gemisinin 82 tayfası, Cumhurbaşkanı Johnson'a bir açık mektup yolladı. Mektup şöyle-dir:

«Bay Başkan, ABD. nin, Kuzey Ko-re karasularına tecavüz ettiklerini ka-bul etmenizin; özür dilemenizin ve bir daha böyle bir olaya sebebiyet verme-yeceğinizi hakkında teminat vermenizin, bizim kurtuluşumuzun tek yolu oldu-ğu kanısındayız.»

Bay Başkan, «Pueblo» gemisinin Kuzey Kore karasularına tecavüz ettiği ve casuslukta bulunduğu hakkındaki deiller mutlak ve tartışılmaz nitelikte-dir. Çoğumuz yirmi ile otuz yaşları a-rasındaki insanlarız, istikbalimiz önü-müzdedir. Vatanimize süratle dönme arzularımızı anlyacağınızı sanırız ve bu olayları bizimle aynı şekilde değerlen-direceğimizi ümit ederiz.»

Amerika Dışişleri Bakanlığı, imza-ları derhal kontrol ettirmiş ve fakat, bir açıklamada bulunmamıştır.

ORTA DOĞUDA YENİ GELİŞMELER

Orta Doğuda, İsrail ve Arap yöneticilerinin, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri U-Thant'ın temsilcisi aracılığı ile konuşmayı kabul etmiş oldukları anlaşılıyor.

Bilindiği gibi, İsrail yöneticileri, öteden beri, Araplarla yalnız başlarına ve karşı karşıya görüşmeyi istiyorlar. Haziran 1967 savaşında işgal ettikleri topraklardan çekilme konusunu da bu görüşmelerle bir karara bağlamayı ileri sürüyorlardı. Arap, özellikle Birleşik Arap Cumhuriyeti yöneticileri ise, İsrail ile karşı karşıya oturmayı kabul etmiyorlar, bir de konuşmalara başlamak için, İsrail'in Haziran 1967 savaşında işgal ettiği topraklardan geri çekilmesini şart koşuyorlardı.

Bu açıdan bakılınca, son girişimin böyle bir sonuca bağlanmış olması önemli bir değişiklik teşkil etmektedir. Bu değişikliğe belki doğrudan doğruya bağlanması gereken bir başka olay da Birleşik Arap Cumhuriyeti Başkanı Cemal Abdülnasır'ın Amerikan «LOOK» dergisinde çıkan bir konuşmasıdır. Bu konuşmasında, Nasır, 6 günlük haziran savaşında Amerikan uçaklarının İsrail'i desteklediği yolundaki iddiasında yanlış olduğunu kabul ediyor, kendisini bu yanlışta sürükleyen nedenleri açıklamaya çalışıyor. Arap bağışmazlık mücadelesinin en uzlaşmaz unsurunun Mısır değil, Suriye ve Cezayir yöneticileri olduğunu hatırlatmakta yarar vardır.

Bu arada, Havanada toplanmış olan Kültür Konferansı sırasında ortaya çıkan, Orta Doğu sorunu ile ilgili, eğitim ve aynı konuda Küba yöneticilerinin davranışları ilgi çekicidir.

Konferansa katılan, çoğu da komünist olmayan, delegelere göre İsrail Devletini yok etmek, kesin olarak, söz konusu değildir. Tersine, içindeki yahudilerle arapların bir eşitlik zemininde, birlikte yaşayacakları «demokratik ve laik» bir Filistin Devleti'nin meydana getirilmesi ön görülmüştür.

Bununla birlikte bu tutum, siyonizmin uygun bulunması anlamına gelmemektedir. Fidel Kastro, 2 Ocak günü yaptığı yeni yıl konuşmasında emperyalizme karşı Arap direnmesini övmüştür. Kübalılar, İsrail Devletine karşı hiç sempati duymadıklarını saklamıyorlar, ama, bütün yaptıklarına karşı, bu devletin «bir politik gerçek» olduğunu da gizlemiyorlar.

Bunun yanında, Küba'lı yöneticilerin Nâsır rejimi konusundaki yargılarının Haziran 1967'den bu yana değişmiş bulunduğu da anlaşılıyor. Küba yöneticileri Nâsır rejimini hiç bir zaman sosyalist saymamışlardı, fakat sağlam bir anti-emperyalist tutumu olduğuna güveniyorlardı. Bugün ise Nâsır'ın, biricik dayanağı olan, halk yığınlarını seferber etmek istemediğini ya da edemediğini ileri sürüyorlar. Böylece, vaktiyle Mısır'a gitmiş olan, Che-Guevara'nın verdiği yargıyı kabul ediyorlar. Che-Guevara, Kahireye yaptığı iki yolculuk sonunda, Mısır yöneticilerindeki devrimci bilinç zayıflığı karşısında hayal kırıklığına uğramış, bu yöneticilerin, Amerika Birleşik Devletleri karşısında açık bir tavır takınmadıklarını görmüş, bu yöneticilerin Amerika'yı «idare» etmeğe çabaladıklarını anlamıştı.

Mısır'ın, hattâ Hartum'da Arap Devletleri tarafından alınmış olan kararları da bir yana bırakarak, İsrail ile tek başına konuşmalara girişmesi ve bir antlaşma imzalaması ihtimali karşısında, Kübalıların davranışını ve Che-Guevara'nın verdiği yargıyı hatırlamamak elde değildir.

VIETNAM'DA SON DURUM

Güney Vietnam'da hükümet kuvvetlerine ve Amerika'lılara karşı girişilen genel baskınlar başarı ile devam ediyor. Bu başarıların uyandırdığı sevinç, pek çoğumuzu, son zaferin yakın olduğu düşüncesine götürdü. Amerikan stratejilerinin Viet-Nam'da çoktan beri beklemekte oldukları ikinci taarruz dalgası, şu satırlar çıktığı sırada belki, başlamış ve gelişmiş olacaktır. Viet-Nam Millî Kurtuluş Cephesi kuvvetlerinin bu ikinci baskın dalgasını, başta Saygon, Güney Vietnam'ın başlıca şehirlerine yönelmesi beklenmektedir.

Saygon'a yönelecek tehditleri karşılamak için, ABD. askerî birlikleri Güney Vietnam'ın öteki tehlikeli bölgelerinden çekilmekte, Saygon dolaylarında toplanmaktadır. Yalnız, bu tutumun, Güney Vietnam Millî Kurtuluş Cephesi birliklerinin hareketlerini ve bu kuvvetlerin halkla daha çok kaynaşmasını kolaylaştıracağı beklidir. Bu yüzden General Westmoreland'ın General Wheeler'den, 525 bin Amerikan askerine ek olarak, daha fazla Amerikan askerini istediği anlaşılmalıdır.

TET bayramı ertesinde Güney Vietnam'da bulunan Kuzey Vietnam ve Millî Kurtuluş Cephesi kuvvetleri ise, Amerikan kaynaklarına göre 70 bin ile 90 bin arasındadır. Amerikan kuvvetlerine Güney Kore ve bir kaç başka «müttefik» devletin yarım milyonu aşan silahlı kuvvetleri de eklenirse aradaki dengesizlik pek büyük olduğu kolayca anlaşılır.

Buna karşı Vietnam'da inisiyatif Millî Kurtuluş Kuvvetlerinin ellerinde bulundurulması nasıl açıklanabilir? Kendi toprakında, kendi halkı arasında ve çok uzun bir süredenberi dövüşmekte olmanın sağladığı üstünlük, kuşku yok, ağır basıyor. Kurtuluş savaşlarının inanarak ve görülmemiş bir ustalıkla, kahramanlıkla savaşmakta olmaları, karşılığında ise satılmışlarla sömürge savaşçı yapan saldırgan Amerikalıların bulunması da Millî Kurtuluş Cephesinin lehine bir üstünlük etkeni olarak beliriyor. Ama, Amerikalıların elindeki çok büyük sayı ve silah üstünlüğü böylece kapatılabilir mi, bilmiyoruz.

Fransız kaynaklarından sızan bir takım haberler, başka bir ihtimali de akla getirmektedir. Anlaşılan, Amerikalılar Millî Kurtuluş Cephesi savaşçıları ile doğrudan doğruya savaşı kabul etmemekte, Vietnamlıların karşısına, çoğu zaman, güney Vietnam hükümet kuvvetleri ile Güney Kore ve diğer «müttefik» askerlerini çıkarılmaktadır. Amerikan askerî birliklerinin, kayıp sayısının düşük olması biraz da buna bağlı olabilir. Bu tutuma Amerikalılar yabancı birliklerdir. Tıpkı İngilizlerin vaktiyle yaptıkları gibi, onlar da, sömürge askerlerini sömürge halklarının kurtuluş savaşlarına karşı kullanmakta, kendi yurtdaşları olan askerlerini ise, duruma egemen olmak için, alıkoymaktadırlar.

Nitekim TET şenlikleri ertesinde ilk Vietnam baskınları sırasında Amerikan askerî birliklerinin, hemen, pe-

liklerinden çekilip gitmelerini beklemek bize doğru görünmüyor. Amerikalıların kendi birliklerini dikkatle, özenle esirgemesi, belki de, böyle bir kesin sonuç anında duruma egemen olabilmek düşüncesiyle başvurdukları bir tedbirdir.

Bir başka etken de, Amerikalıların kayıplarının fazla yüksek olmasının, Amerikada Vietnam savaşına karşı git tikçe artan muhalefeti büsbütün güçlendirmesinden çekinilmekte olunmasıdır. Bu muhalefet, Wallstret'in Vietnam'da doğrudan doğruya çıkarı bulunmayan iş çevrelerine kadar girmiş bulunmaktadır. Ünlü ve etkili New York Times gazetesi de bu muhalefete katılmış, bir orta hal çaresinin aranmasını önermiştir.

Fakat bu çalışmaların en ilginç, Birleşik Amerika Kongresinin 18 üyesi tarafından ileri sürülen barış planıdır. Bu planda, 1954 Cenevre anlaşmasından farklı olarak, sadece Güney Vietnam'da ama bütün tarafların katılımıyla «serbest ve dürüst» seçimler yapılması; seçim öncesinde genel bir «ateş-kes» anlaşması; seçimlerden sonra ise Güney Vietnam'daki bütün yabancı birliklerin çekilip gitmesi önerilmektedir.

Bilindiği gibi, 1954 Cenevre Antlaşmaları «bütün Vietnamda» seçim yapılmasını öngörüyordu. Buna karşı komünistlerin kazanacağı ileri sürülerek seçimler yapılmadı. Gene aynı anlaşmaları «bütün» yabancı askerlerin Vietnam'dan çıkmasını emrediyordu. Oysa Amerikan askerlerinin sayısı durmadan arttırıldı. Demek ki bu defa önerilen planda, seçimler, Amerikalıların istediği sonucu vermezse, Amerikan askerî birliklerinin gene Vietnam'da kalıp bildiklerini yapmaları imkânı açık tutulmuş oluyor.

Bu planı Amerikan güdücü çevrelerinin benimseyeceği kuşku yoktur; ama gerek Vietnam Millî Kurtuluş Cephesinin, gerekse Kuzey Vietnam yöneticilerinin bu önerileri reddedeceklerini de kuşku yoktur. Bu planda daha da açığa çıkan muhalefetin önemi, barış vaadinin ciddiyetinde değil, Amerika'da beliren tasaların ve yorgunluğun artmakta olduğunu göstermektedir.

Gerçekten, olaganüstü savaş giderleri, Amerikan savaş sanayii için çok verimli bir teşvik olmak yanında, Amerikan ekonomisi için aşırı bir külfet olmaya başlamıştır. Doların durumunun sarsılmaya başlamış olması bunun belirtilerinden biridir. Dolaylı ve dolaysız vergilerdeki artışlar da Vietnam savaşının yükleriyle bağlantılıdır. Böylece, kapitalizmin çözümlenemez gelişmelerinin doğurduğu Vietnam savaşı, bu gelişmeleri daha da gözümlemeye hale getirmektedir. Ama, yukarıda da söylediğimiz gibi, Vietnam'da savaş bitmiş değildir, hemen bitecek gibi de değildir.

Bu gergin savaş durumu, Amerika Birleşik Devletlerindeki Başkan seçimleri kampanyasına kadar sürdürülebilirse büyük siyasî sonuçlar doğurabilir.

Devrimcilerin, millî kurtuluş savaşçılarının, iyimser olmak için, yakın ve büyük zafer hayallerine ihtiyaçları yoktur, gerçekçi olmak, devrimci iyimserliğe aykırı değildir.

V. İ. LENİN

SANAT ve EDEBİYAT

İşçi sınıfı sanatçıların başucu kitabı çıktı
10 Lira

PAYEL YAYINEVİ — P. K. 889
İSTANBUL

Güney Amerikada Devrimci Papazlar Kurultayı

Arjantinli, Şilili, Kolombialı ve Uruguaylı 50 kadar papaz ve rahip, Montevideo'da üç gün süren bir kurultaya katılmışlardır.

Bunların arasında, gerilla savaşında öldürülen rahip Torres'in adını taşıyan Komando'nun başkanı Arjantinli papaz Garcia E-lorrio da bulunuyordu.

1 Mayıs 1967 günü Buenos Aires başkışisinin kürsüsüne çıkan ve Cumhurbaşkanı ile hükümet üyelerinin yüzlerine baka baka, devrimci bir beyanname okuyan ve kiliseden kaçabilen gerillacı papaz, konferansta:

«Lâtin Amerikan ülkelerinin realitesi Marksist ve Hristiyanların halk bağrından kopan tek bir savaş cephesi kurmasını emreder» demiştir.

Kurultayın Papaya yolladığı mesajda:

«Kolombiya, Arjantin ve Brezilya'ya yapacağımız seyahati iptal

etmenizi dileriz.

Bu tutumumuzla, bu memleketlerin halk düşmanı diktatörlük rejimlerini protesto etmiş olursunuz» denmektedir.

Uruguaylı işçi papaz Zafaroni, Kolombialı başpapaz Guzman, Belçikalı rahip Blankar, Meksikalı papaz Özkardianın birlikte hazırladıkları bildiri de:

«Marksizm, emperyalist realitesinin en bilimsel tahlilini vermektedir, aynı zamanda da bu teori, kitlelerin devrimci eylemine en verimli yolları çizmiştir» sonucuna varılmıştır.

Vietnam savaşını değişik bir yönden eleştiren devrimci Lâtin Amerikalı papazlar kurultayı, aşağıdaki mesajla kapatmışlardır:

«Hristiyanlar, Vietnam savaşı karşısında sorumluluklarını yüklenmek zorundadırlar. Çünkü, Lâtin Amerikan ülkeleri, 1970 yılının Vietnamı olacaktır.»

Bir Aşıklar Gecesi ve Aşık Fermani... ?!

Emperyalizmin işbirlikçisi AP iktidarının besleme örgütlerinden biri olan M.T.T.B., 2 Mart günü bir aşıklar gecesi tertiplendiğini ve Kul Mustafa'nın Aşık İhsani'ye meydan okuduğunu ilan etti. Sanat ve kültür alanında aciz durumda olduklarını gayet iyi anlıyan gericiler aşaklık duygusu ile bu işe bir meydan okuma havası verdiler.

Nitekim ne sanattan ne aşıklıktan nasibi olmayan bir Kul Mustafa buldular. Sazi başkası çalıyor, Kul Mustafa «kahrolsun moskoflar» diye çığırta kanlı yapıyor, bunu da halk türküsü diye yutturmaya çalışıyorlardı. Ne yapabilirlerdi başka, onların bir Pir Sultanı bir Karacaoğlanı, bir Kazak Aptalı yoktu ki...

Geceye cesaretle tek başına katılan Fermanden hınçlarını almak istediler. Fakat Fermaninin «Biz insanız, hakkı tanırız...» diyen sesi ve sazi karşısında şaşkına döndüler. Ancak Fermaninin elinden mikrofonu almakla ve savunma hakkı tanımamakla susturabildiler. Neticede Fermani ile yapılan atışmayı Kul Mustafa'nın kazandığını ilan ederek kendilerini bir zafer kazandıklarına inandırmaya çalıştılar.

Siyasi Gerilim Artma Eğiliminde

27 Mayıs Anayasasının değişileceği görüşünün AP. li yöneticiler tarafından sık sık tekrarlandığı bugünlerde, bu Anayasanın hazırlanmasında baş rolü oynamış olan tabii senatörlere karşı girişilen saldırıların da yoğunlaşması ve 5 tabii senatörün dokunulmazlığının kaldırılması çabalarının, Senato gündemlerinde yeniden yer almış olması, mânalıdır.

Meşruluğunu yitirmiş bir iktidarı alacağı eden asker, sivil millici güçlerin mümessillerine, AP. li bir senatörün çıkıp, ısrarla «siz kimi temsil ediyorsunuz?» diyecek kadar pervasızlaşması, önimümüzdeki günlerde, siyasi gerilimin daha da artacağına bir başka belirtisi.

May Yayınları'nın 3 eseri

AMERİKA'DA SKANDAL YARATAN KİTAP
NİHAYET YAYINLANABİLDİ

● PETROL...

● Şikago Mezbahaları

● Altın Zincir

FIDEL CASTRO: Küba İhtilali'ni anlatıyor. (Yeni çıktı - 7,5 TL.)

FIDEL CASTRO
YA VATAN YA ÖLÜM

HABORA KİTABEVİ: Atasaray, kat 1, No. 106 Çağaloğlu.
(Haberleşme: P.K. 6. Beyazıt - İstanbul)

Sosyalistlerin İlk Mil

Az gittik uz gittik dere tepe düz gittik

Rasih Nuri İleri

İsmi ise «Amele ve Köylü Kitleleri, Nasıl Fırka Teşkil Eder?» şeklindedir. Cumhuriyetin ilk yılında çıkan bu broşürün, ilk üç bölümü ile son bölümünü, cümle yapısını değiştirmeden ve sadece bazı deyimleri özleştirerek, okurlarımıza sunuyorum. Başka bir fırsatta yayımlayabileceğim eksik iki bölümün başlıkları şunlardır: «Emekçi kitlelerinin fırkası nasıl bir fırkadır?», «İşçilerin diğer emekçi kitleleri ile münasebetleri.»

Türk tarihinde ayrı bir yeri olan «Aydınlar» grubunun bu yayını, bize bir yünden bugünü yansıtır, bir yünden bugünkü bağımlı duruma düşeceğimizi, 44 yıl önceden haber veriyor, bir yünden de bugün tek kurtuluş yolu olarak görülen İlerci ve millîci güçlerin gücünü, Türk sosyalizmi adına o günün talep ediyor. Ne yazık ki o zamanın (CHP) si Türk sosyalistlerinin örgütlenmesini ve onlarla emperyalizme ve onun yurt içindeki ortakları ve ajanlarına karşı bir cephe kurmasını öngörmemişti. Bir yıl sonra, İngiliz emperyalistlerinin Musul'u bize vermemek için kışkırttığı gerici, Şeyh Said isyanını çıkarmış, 4 Mart 1925 günü kabul edilen «Tahriri Süktin» kanunu ile de sağ ve sol, gerici ile sosyalizm, aynı zamanda bastırılmış, bu arada Aydınlar Dergisi 12 Martta kapatılmış,

27 Mayıs Devriminden sonra çıkan «Geliştirilmeyen Memleket» yazısında, (Öncü 20-10-1962) «Bir memleket ki, her on yıl geçmiş unutulur, en zinde nesiller fikir ölümüne mahkûm edilir; böyle bir memlekette hürriyet olur mu, fikir olur mu, gelişme olabilir mi hiç?» demiş. Aydınlar grubunun yayımlarını ve 1946 örgütlenmesini anımsıyorum. O gün bugün, aynı faşist kanunlar yerlerinde durduğu halde, ilerici güçlerin direnişi ve 27 Mayıs ruhu, bunları şimdilik etkisiz bırakmıştır.

Mete Tuncay, çok değerli araştırmaları ile, (Türkiye'de sol akımlar, 1908 - 1925) yasak perdesini yırtmış oldu. Bunun yanında, gizli mahkeme dosyalarını yayımlayarak, vurgun peşinden koşan görevliler de kısmen kasıtlı olarak çok kıymetli malzeme sağlamışlardır.

Sayın Mete Tuncay'ın kitabında yer alan «Aydınlar Külliyesi» listesinde, birçok eksik ve yanlış vardı, Kerim Sadı'nın bugünlükde yayımlanacak olan kitabında bunlar düzeltilmiştir. Bu arada, (sahife: 205) 12 numaralı broşür, yanlış olarak «Sadrettin Celâl; Dernek Nasıl Teşkil Olunur?» diye, yer almaktadır.

30 sayifelik, 1924 baskılı broşürün yazarı «İDAİ» ismini kullanan Ahmet Cevat Emre'dir.

Ahmet Cevat Emre

İşçi ve Köylü Kitleleri Nasıl Parti Teşkil Eder?

Burjuva kavgaları karşısında

Burjuva gazetelerinin her nevi, her rengi, yabancı sermaye simsarlarının, yeni devir Anadolu çorbacılarının köhne mütegalibinin, softaların, derebeylerinin vb. çıkarlarına avukatlık eden kâğıt parçalarının tümü, son günlerde alttan alev sağmaya elverişli bir duman püskürüyor. Düne kadar aynı hafta altında alacasını örtmeye çalışan bir kalabalık, bugün artık bu kalemin derisini andıran maskelerle sahneye çıkıyor. Bir yerine üç hafta, hattâ dört hafta! Hepsini de hemencecik maskelerine «Cumhuriyet» boyasını vuruyor. Hepsini de cumhuriyetçi maşaallah; biri Halkçı «Cumhuriyet», öbürü Terakkiperver (ilerici) «Cumhuriyetçi», üçüncüsü Muhafazakâr (tutucu)... Fakat yine «Cumhuriyetçi!» hattâ dördüncüsü de varmış, o da Müstakil (bağımsız) «Cumhuriyetçi!»

Bu siyasi alacalık bulacalık nereden ve nasıl ortaya çıktı? Pek iyi hatırlardır ki, iskatından önceki buhranlı günlerde, son halifeve ubudiyet arzeden bugünkü «Terakkiperver»lerden biri, parti gensorusunda, ayrı parti veya hizip yapmak isnadını âdetâ hakaret saymıştı. Hain sultanlar, halifeler, şehzadeler, galeyanlı kitlelerin tekmeleleriyle atılırken, karanlık ocakları, zulüm kaynakları söndürülürken, bugünkü Terakkiperverler ve Muhafazakârlar az mı gürültü koparmıştı?

Fakat ayrı bir hizip, ayrı bir parti kurmak cür'eti yine gösterilememişti. Bu gün terakkiperverliğe en büyük bayrak gibi çekilmeye istenilen bir derreceli seçim dâvası anayasa görüşme ve tartışmaları arasında ayrı parti, ayrı hizip kurulmasına sebep olamamıştı, niçin o zaman ayrı hizip kurmak âdetâ bir hiyanet sayılmış, ve niçin şimdi birden birkaç hizip kuruluyor? Çünkü daha o zaman bugünkü muhafazakârlar ve terakkiperverler devrimci kitlelerin istemi karşısında ağız açmak, devrimi sarsmak, gericiğe açıkça yönelmek gücünü bulamamıştı.

Şimdi niçin eski maskeyi atmağa, yeni maskeler takınmaya cüret ediyorlar? Çünkü şimdi kitlelerin birliğini zayıflattılar, devrimi parçalayabildiklerini hissediyorlar. Onlar hâlâ şimdi de «cumhuriyetçilik» yaftasını alınlarına, göğüslerine yapıştirarak ortaya çıkıyorlar, fakat samsar, tefeci, bezirgân, mütegalibe, softa veya derebeyi temsilcileri sınıf çıkarlarını ileride en gerici hiziplerle sağlamasını şimdiden tasarlıyorlar, içüzlerini ise bakımsızlıktan veya irtikâp yüzünden, yok olmuş zavallı göçmenlerin fecaatinden, memurların yeğiciliğinden, bir kurtuluş bayramında zeybek oynamış bir vekilin ilbarını kaybetmesinden veya çökmüş bir bizans cemaatına mensup olan bazı kadınların salonlarda dekolte dans etmesinden... İğreti maskelerle örtmesini pek güzel biliyorlar.

İşte bunun için o maskeleri söküp altlarından sırttan ihtiraslı, kurnaz, çir-

karıcı yüzleri geniş emekçi kitlelerine «işçiye, köylüye, esnafa, bezirgânlaşmamış... kallesliğe sapsamış aydınlara» bütün çirkinlikleri ile göstermek zamanı gelmiştir. Geniş emekçi kitlelerine anlatmak ve şu hususta onları inandırmak gerekmektedir ki, düne kadar millet temsilcisi diye tanıdıkları, maske altında kendi dar zümre ve sınıf çıkarları için tepişen iktidar muhterislerinden ibarettir. Emekçi kitleleri anlamalıdır ki o muhteris sömürücü karşısında kendileri tamamiyle ayrı bir birlik, ayrı bir bütün meydana getiriyor, ayrı bir sınıf bütün birliği temsil ediyorlar. Öyle bir menfaat birliği ki, yabancı sermaye simsarlarının, tefecilerin, vurguncuların, mütegalibinin, derebeylerinin, softaların... çıkarlarıyla taban tabana zıttır ve öyle olduğu için bundan sonra olsun maskeye aldanmamalıdır. Gericiğin her rengini tanımalı ve pek uzaktan seçmelidir; kuzu ile kurdun arkadaşlığı mümkün olmaz gibi, burjuva ile proleterin, çorbacı ile işçinin, mütegalibe ile bankerle küçük esnafın, tefeci ile köylünün, hasılı sömürle sömürülenin birliği, dostluğu da imkânsızdır.

Emekçi kitleleri «işçi, köylü, maraba, esnaf, bezirgânlaşmamış ve kallesleşmemiş aydınlara» hem kendi sınıf çıkar birliklerini, hem de bu yünden tefeci, vurguncu ve benzeri her nevi asalak sınıfların çıkarlarıyla tam uzlaşmaz bir çelişki halinde bulduklarını gereğince anladıktan sonra kendi aralarında siyasi bir örgüt birliği de meydana getirilebilir, elbirliği ile hasımlarına karşı çalışma gücünü bulurlar ve galip gelmeğe kendilerine sağlarlar, artık şu veya bu zümrenin ihtirasına âlet olmazlar. Çünkü alacalı maskelerle tepişen bu çeşitli tefeci, vurguncu, samsar, çorbacı, bezirgân sınıfı ile derebeyi, softa veya burjuva grup ve hiziplerinden hiçbir emekçi kitlelerinden kuvvet almadıkça iktidarı eline geçiremez.

Devrim için gericiğe karşı savaş

Son basın ve meclis kavgaları gösteriyor ki, tefeci banker, samsar, mütegalibe, derebeyi, softa güruhları derece derece devrimden uzaklaşmağa, kimi oportünizme kimi gerçek bir gericiğe doğru gitmeğe çalışıyorlar, çünkü hepsinin çıkarı devrim ile bozulmuştur. Emekçi kitleleri «işçi, köylü, maraba, küçük esnaf ve bezirgânlaşmamış aydınlara» gözlerini açıp oportünizme ve gericiğe karşı savaş için tek cephe meydana getirmezlerse her gün en müthiş yaygaralarla boy gösteren basın memleketi gericiğinin yokluğundan aşığı yuvarlayacaktır. Nerede durulabileceği de belli değildir. Son halifeve açık mektuplar yayımlayan, hilâfetten vazgeçmemesi için yalvaran, ona 16. Lui'yî örnek göstererek metanet öğütü veren gazete, her gün üç renkte yayımlanarak omuzdaşları da onu izliyerek oportünizmi yönetiyorlar, yani memleketi yabancı sermayeye esir etmeğe, deryalar kadar kan pahasına kaldırılan Kapitülasyonları yaldızlı şekillerde yeniden yaratmağa var-

güçle yırtıyorlar, iç gericiği ve her nevi sömürücü ve asalak sürüleri de arkalarından sürüküyorlar. Emekçi kitleleri tehlikeyi anlayabilmek için unutmamalıdır ki, bu kâğıt parçaları Faruk efendilerin, Cemalettin efendilerin savunmalarını yayınlamış, devrimi sifıra indirmeğe çalışmış, memleketi «saltanatın iadesine» götürmek istemiştir. Emekçi kitleleri bu ihtiraslı suratlardan bu maskeyi sıyırmalı ve yüzlerine «söz yabancı sermayenin uşağısınız, çıkarınız için devrime kıymağa hazırsınız. Emekçi kitleler, gerçek Türk halkı sizin oyuncağız, âletiniz olmayacaksınız» ihtirasını fırlatmalıdır. Emekçiler anlamalıdır ki henüz vakit varken bu ihtiraslı gericiğin önüne geçmeyecek olursa yarın pek geç kalmış olacaklardır. Anadolu derebeyleri, kapatılan zulmet ocaklarının temsilcileri, köhne Bizansın yeni devir kozmopolitlerinden aldıkları cüretle kalkacak, kara cehaleti ayaklandıracak, memleketi vatan savaşına sürükleyecek, yabancı düşmanlara tahakküm fırsatları sağlayacaktır.

Tehlike apaçık ve büyüktür. Emekçi kitleleri için devrimden daha önemli, daha değerli, daha kutsal hiçbir şey yoktur. Emekçiler kendi gelişmeleri için devrimin kazandığı alandan en küçük bir adım bile geri gitmeğe, tersine adım adım ileri gitmeğe, bir an için dursa bile daha ötesini hazırlamak için durup dinlenip tekrar ilerlemeğe muhtaçtır. Emekçi kitleleri, yabancı sermayenin uşağı, işçinin derisini soyma hırslı «işçiyan, köylünün kanını emmeğe can atan, karacahilliği hurafeler afonyuyla körükleyen, maabaları pençesinden çıkartmamak için vahşi darbeler indirmeğe hazır güruhların nüfuzu altında tekrar nasıl yaşayacağını göz önüne getirsin, savaştan çekinmesin, çünkü savaştan kurtuluş yoktur.

Tehlike büyüktür, çünkü yabancı uşakları devrimin liderlerini iki partiye hasım iki siyasi savaş safına ayırmayı başarmışlardır. Gericiğin iğrenç yüzü bu manzaranın karşısında zebani kahkahaları salıvermektedir. Evvet, hergün yabancı sermaye uşaklarını ve kara kuvvet temsilcilerinin renk renk kâğıt-parçaları devrimi parçalamak yolunda sevinçlerinden hora tepiyorlar ve yıkım işlerinde hergün büyük bir hararet ile, sistemle işlerine devam ediyorlar. Perdinin yırtılan kat'larından ise uzak'an Anadolu'nun en iletâ köşelerinde derebeyi, mütegalibe, hoca elele vermiş, fırsat gözetiyor. Emekçiler, marabalar, yarı köylüler, gözünüzü açınız, gerçeği görünüz!

Emekçi kitleleri, bağımsız siyasî teşkilâta bağımsız bir partiye muhtaçtır

Düne kadar emperyalizme ve gericiğe karşı, devrim önderleri ile birlikte giden emekçi kitleleri bugün, o

önderlerin ikiye ayrılması üzerine gelecek için kesin ve hızlı bir siyasi hareket hattı izlemek zorundadırlar. Devrim önderlerinin onayı ve tâyini ile millet tarafından seçilen Büyük Millet Meclisi üyeleri devrimcilikte en yüksek mevkide tanınanlardan başlayarak, birer ikiye ayrıldı. Adı «Terakkiperver» hakikatta oportünist «yabancı sermaye, kara kuvvet, zorbalık önünde başeğmeğe elverişli» bir parti kuruldu. Oportünizm ve gericiğlik saklabanlarının her gün alkışlayıp ilân ettiği gibi 268 üyeli meclisimiz yetmiş, seksen üyesi bugün oportünizme geçmiş demektir; ve kimbilir daha ne kadar! son devrimin önderlerine ancak bir pamuk ipliği ile bağlı bulunuyor. Demek ki devrim sonuna kadar bağlı kalır zannı ile, koca bir örgütün «Müdafaa-i Milliye'nin başkaları tarafından muhtasar undeli bir program etrafında toplanan bir meclisin görüşündeki niteliğine güvenilemez; emekçi kitleleri bundan sonra bu veya başka buna benzer bir usulle toplanmış meclislere kaderlerini tevdi edemez ve etmemelidir. Ve bugünkü Meclisi çözülmeye götüren nedir? Sınıf, zümre çıkarları arasındaki çelişkilerdir. Samsar tefeci sınıf bir an önce geniş krediye muhtaçtır. Gazeteleri, bir ay, altı ay, bir yıl istikraz, yabancı sermaye teranesiyle öttü. Yabancı sermayeye «güven verici bir durum» hazırlayamadığından İsmet Paşa hükümetine vurmadık darbe koymadı. Yabancı sermayeye «güven verici durum» ne demektir? Yeni şekilde yaldızlı kapitülasyonlar demektir! Böyle bir rejimden tabii Osmanlı Bankasının, Dünyu Umumiyyenin samsarları ve acentaları yararlanır; Morgan'ın gelecekteki uşakları, eski Amerikan mandacıları çöplendir; ama işçi ve esnaf, orta ve küçük köylü, maraba, yarıcı, ortakçı esirler gibi sömürülür. İşte son devrimin önderleri arasında bile bu gerçeği görmiyenlere veya bu esareti - sınıf farından doğan bir soğukkanlılıkla - bilerek hazırlayanlara rastlıyoruz, Öteyandan da yabancı sermaye uşaklarının yarattığı oportünist tenpoya karanlık ocaklarının söndürülmesinden zarar gören yobazlar ayak uyduruyor, cüretlerini bir «muhafazakâr... Cumhuriyetçi (!) grup kurmağa kadar artırıyor. Arkadan aşar'ın kaldırılmasından zarar görecektir mütegalibe takımı, yobazları izliyor. İki yünden köhne Bizansın lâğımını, salhanesini yeğim yeri edinmemekten, halkı serbest serbest dünya savaşındaki ihtikârlar gibi bir sistemle aç bırakmamaktan doğan bir öfke ile de bezirgânlar gericiğlik kongertosuna katılıyorlar.

Bu sınıf çıkarları çelişkisi son zamanlarda öylesine belirgin bir biçim almıştır ki, baz devrim önderlerinin uzlaşmaz ve radikal kısmına «yani kapitülasyonuz ve irticasız bir rejim yaratmağa çalışınlar» henüz sadık kalmış gibi görünen çoğunluğa karşı bir güvensizlik beslemeğe mecburuz. Emekçi kitleleri ihtimal pek yakında, birkaç aya kadar fesholunacak Meclisin yenilenmesinde bu gibi renksiz çoğunlukların yeniden meydana gelmemesi için şimdiden ihtiyatlı ve çok hazırlıklı bulunmalıdır. Bu hazırlık ancak bağımsız bir si-

Yazan: İdaî - 1924

yasi teşkilât ile, yani bağımsız bir parti meydana getirmekle mümkündür. Emekçi kitlelerinin yaratacağı partinin programında, en başta olmak üzere, devrimin korunması ve onun uğrunda gericiğlik ile savaş umdesi olmalıdır. Şüphesiz devrim önderleri arasında gerçek devrimcilikten henüz ayrılmamak için savaşa hazır birçok kimseler vardır: Saltanatı, hilâfeti bir daha geri getirmemek, medveseleri bir daha açtırmamak, ortaçağ mahkemelerini bir daha canlandırmamak, aile ve şahıs hukukunda eşitlik sağlama, derebeyliği kaldırma, kapitülasyonuz bir rejim kurma, yabancı sermayeye memleketi esir etmemek gibi devrici esasları şiar edimmiş devrimciler vardır; şüphesiz Halk Cumhuriyet Fırkası (CHP) bu gibi üyelerden yoksun değildir. Emekçi kitleleri için de bu aynı esaslar ve umdeler istenilir şeylerdir, fakat bazı önemli nedenler vardır ki emekçi kitlelerini bağımsız bir sınıf partisi kurmağa zorluyor; bu nedenler geçmişten alınan derslerden ibarettir; onları da az sözle emekçi kitlelerine açıklayalım:

Halk Fırkası bütün devrimciliği ile birlikte sınıf çıkarlarında da şiddetle taraflı tutmuş, emekçi kitlelerinin hasım sınıflar tarafından sömürülen kurtulmasını sağlamaktan kaçınmıştır; daha doğrusu Halk Fırkası bütün taktiki ile, bütün icraatı ile tam bir milli burjuvazi partisi olduğunu ispat etmiştir. Demiryolu, fabrika inşa edecek, geniş ziraat yapacak, vapur satın alacak v.b... olanlara her türlü imtiyazlar, krediler sağlanmıştır. Halbuki işçi sınıfının muhtaç olduğu kanunları çıkartmamıştır, vaad ettiği kanunların da çok eksik olacağına hiç şüphe bırakmamıştır. Daha İzmir İktisat Kongresinde Halk Fırkası tam bir burjuvazi partisi olduğunu göstermiş ve hiç bir zaman işçiye koalisyon yani semereli sendikalar yapmak hakkını veremeyeceğini açıkça söylemiştir. Bu da tam olarak işçiyi genç ve ihtiraslı milli burjuvaziye ve onların teşebbüslerini destekleyecek yabancı sermayeye bir tür köle mesabesinde bırakmağa eşittir. Köylü için aşarın kaldırılması gibi bazı önemli icraat vaad etmişse de bunlar henüz yerine getirilmemiştir. Ve oportünistlerle gericiğlerin bu işte ne dereceye kadar etkisi olacağı meşhuldür. Marabalar için, bizdeki bu gerçek toprak köleleri içinde hiç bir şey düşünülmemiştir. Krediye gelince genellikle burjuvazinin inhisarında gibidir, küçük esnaf ve küçük köylü bundan yoksundur. Köylü borçlanmıştır, hayvandan, sapanndan, âletten yoksun bulunuyor, günden güne toprağı mütegalibinin eline geçiyor; memlekette marabalar, yarıcılık ve kiracılık arttıkça artıyor, yıldan yıla toprak rantı ile geçinen mütegalibe derebeyi sınıfı eksileceğine artıyor; Halk Fırkası bu asalaklarla savaşı hiç bir zaman ciddiyele düşünmemiştir ve düşünemez de. Çünkü o zaman asıl kendi müşterileri olan burjuvaziye terketmek zorunluluğunda kalacak. Tabii, Halk Fırkası burjuvazinin partisi olunca emekçi kitlelerinin partisi olamaz; bunu Halk Fırkası bugünkü Meclise hiç bir işçi ve köylü ve esnaf temsilcisi almamakla ispat etmiştir. Buna karşılık emekçi kit-

Millî Cephe Teklifleri

1 Mayıs 1925 de sosyalistler tutuklanarak 15 yıla kadar cezalara çarptırılmışlardır.

Derhal şunu belirtelim ki, Türk sosyalistleri, 1926 Cumhuriyet Bayramında, serbest bırakılmışlardır. Buna karşılık, gericiilerin elebaşları ve az sonra da «Terakkiperver» ler ile eski «İttihatçılar» m ileri gelenleri idam edilmiştir. 1925 yılında sosyalistleri mahkûm edebilmek için kullanılan kanun maddesi: «Zatışâhâneye (padışaha) suikast» maddesi olmuştur. Ondan sonra kabul edilen Ceza Kanununda ise, (Madde 312) «Halk sınıflarını birbirlerine karşı ayıklanmaya çalıştıran» suçunun cezası, bir günden bir yıla kadardır! İşte sağ ile sol arasında, Atatürk devrinde gözetilen fark.

1946 yılında, altı ay kadar kısa bir süre için tekrar örgütlenmiş Türk solunun legal faaliyetine 16 Aralık 1946'da son verilmiş, 27 Mayıs'ın sonra ise solun bu defa kısıtlı olarak tekrar örgütlenmesi söz konusu olabilmıştır.

Kuruluşunda «Kuvvâi Milliyeci» bir özü olan CHP, 44 yıl sürece, sosyalistlerin devrimci gücünü kabul etmeye etmeye, yurdumuz tekrar bir Millî Kurtuluş Savaşı eşğine gelmiştir. Millî Demokratik Devrimin olanaklarının tekrar doğabilmesi için, «Terakkiperver Fırkası» ve İzmir İktisat kongresinin devamcısı olan Demokrat

Partinin, CHP den ayrılması, 27 Mayıs Devriminin tutucu ve gerici güçlere dur demesi, en sonunda da bu defa, Güven Partisinin CHP. den kopması gerekmiştir, bu mücadele daha da tamamlanmış sayılmalıdır.

Asker ve sivil aydın kadronun, İstiklâl Savaşımızdan beri, bir taraftan bir «Millî Burjuvazi» yaratmaya uğraşırken, diğer taraftan da emekçi kitlelere dayanmadan, devrimler yapmağa ve Anti-emperyalist bir çaba göstermeye çalışması, bu iki çelişkili amacın etkisinde, kitlelerden kopmuş ve sermayesi kit Millî Burjuvazi kompradorlaşmayı çok daha elverişli görerek, Atatürk devrimciliğini sırtından atmıştır, yurdumuz tekrar emperyalizme bağımlı bir hale geçmiştir.

Görüldüğü gibi, Türk solunun bugünkü şartları bir taktik icabı olmayıp, uzun tarihe ve bilimsel bir köke sahiptir. Emperyalizme karşı, Faşizme karşı, gericiğe karşı, Türk solu, İstiklâl Savaşımızdan beri açık olarak bütün ilericileri ve millî güçlere ard niyetsiz bir işbirliği teklifinde bulunmuştur.

A. Cevat Emre'nin dediği gibi, millî demokratik devrimimizi yapmanın şartı budur, kısıtlı bir sosyalist mücadelenin yapılabilmesinin de şartı budur.

ULUSAL AÇIDAN

UYARMA VE ELEŞTİRİYE GEREKSİNMEK

Nuri İyem

Sanat çevrelerinden tutun da politika alanına kadar, her yörede uyarma ve eleştirinin gerekliliğine inanana bulmak, bugünkü Türkiye'mizde, hani nerdeyse olanak dışı. Oysa devimsel — hareki — olması gerekli, sanat ya da diyalim politik bir akımın yapısında vazgeçilmez zorunluktur eleştiriyle uyarma...

Sözün gelimi, otuz yıldır plâstik sanatlar alanında sorumluluklar yüklenmiş bulunanlar, devletle sanatçı ve halk arasına girip «Biz yapacağız... biz edeceğiz» diyenler, her çeşit uyarma ve en dürüst eleştirilere sırt çevire çevire bugünkü içinden çıkılmaz ortama yaratmadılar mı? Onlara şimdi sormak isterdik: Nasıl yaptıklarınızdan kıvanç duyuyor musunuz? Çok önceleri başlamış bulunan uyarma ve eleştirilere önem verseydiniz, şu çıkmazla, daha doğrusu şu yenilgiyle karşılaşır mıydınız?

Bildiğim kadarıyla hemen her alanda uyarma ve eleştiriye katlanamayışımız şayet bencilliklerimizden değilse, ham kişiliklerimiz yüzündendir. Yanlış tutum, yöntem ve davranışlarımız sonucu, yılların akıp gittiği, buna karşılık yerimizde saymakta bulduğumuz gerçeği, çırılçapla ortaya çıktığı gün bile, direnir dururuz. Giderek bizi uyarana ya da durumu eleştirenlere, bu kez hıncı duyar, elimizden geleni ardımıza komadan saldırırız. Falan yörenin ajanı, bilmem nerenin kışkırtıcısı, parçalayıcısı... Hamlığımızdan olsa gerek; Usumuza acaba bizim yöntemimizde, tutumumuzda bir aksaklık yok mu? diye sormak gelmez.

Diyalim ileri eylem adına ele geçen herhangi bir olanağı, sonuna değin ama yine doğrultusundan çıkmamış bulunan ileri aşamalar içinde korumak, geliştirmek eylemi bir yana koyup, gitgide edilgin — passif — döneme girerek, sanırım kutsal emanetin de görevimizin eri olmaktan beride kalmış oluruz. Bir kez de edilginliğin batağına saplandık mı, hiç durmadan örtbas etmeye uğraşacağımız bir sürü tepkilerle karşılaşırız. Bundan sonra çıkacak yığınla uyarıya eleştiriye, susturmak belli başlı çabamız olacaktır.

Hiçbir kuşumuz olmasın ki, bu yanlış davranışta direnip, edilginliğin de batağına çakılı kaldık mı; günü gelir, yaşamın karşı konmaz akışı, bizleri çok gerilerde bırakarak yol alır gider. Bir de bakarsınız, biricik işimiz gücümüz ya da avuntumuz, nal top-lamak olmuş, taa gerilerden...

İnanıyoruz ki, uyarıyla eleştiri olmadığında yerde, dirim, canlılık taşıyan değerler de barınamazlar. Bunun ardından yaşamı kuşatmada güçsüzlük ve de çaptan düşme çıkagelir. Bu bakımdan, özellikle tabanla uç yöreden gelen uyarı ve eleştiriye doğru olarak değerlendirmeye, üstlerinde özenle titizlikle durmaya zorunluyuz. Nerde kaldı onları tersine yorumlamak, düşman tavırlar tutmaktır...

Bugünkü günde, kişi şöyle yanıyoresine baktığı zaman, Ulusumuz kendi cevherinden olduğu kadar, geçmişin de tortusundan, bir de iteleyici sonuçlar doğuran olaylardan fıskıran hızla, sol kanatda kendi içinden oluşan devimsel uyanışı görebilir. Bu yadsınmaz gerçeği görerek de, daha şimdiden gelişmenin ardında kaldığımız çıkıyor ortaya ya... bizden söylemesi, fermansa yine Sizlerin ola...

leri de kendi partilerini bağımsız olarak meydana getirmelidir. Burjuvazinin temsilcisi bir partiyi sınıf çıkarlarına hizmet etmekten men etmeye kalkışmak aklımızdan bile geçmez, fakat onlar burjuvaziyi düşünürken emekçiler de kendi siyasi örgütlerini düşünmek zorundadırlar.

Bu teşkilâtta emekçi sınıfı ve önderleri başta olmalıdır. Bezirgânlaşmamış genç aydınlar emekçi kitlelerinin ideolojisini temsil etmek üzere bu örgüte girmeli ve köylü ile esnaf işçi sınıfının önderliği altında örgütlenmelidir.

İşte emekçi kitleleri için günün en büyük sorunu budur. Bunun halline girişmelidir.

Ümit ederiz ki Halk Fırkası emekçi kitlelerinin bu büyük hakkını tasdik eder ve teşkilatlanmasına engeller çıkarmaz. Çünkü emekçi kitlelerinin partisi devrimcilik vadisinde hiç bir zaman gerçek devrimcilerden ayrılmaz. Tarihin gidişi emekçi kitlelerin partisini gericiğe, oportünizme karşı Halk Fırkası ile birlikte savaşmağa götürmektedir. Bu silâh arkadaşlığının değerinin kavrandığını görmez arzusundayız. Elbette Halk Fırkası takdir eder ki, hocalar, hem de kendi umdelerini kabul ederek Meclise gelen hocalar ayrı bir grup kurduktan sonra elbette emekçi kitleleri devrimi savunma ve kendi sınıf haklarını geri almak için siyasi örgütlenmeye muhtaçtır, ve onları bu haklarından hiç bir kuvvet alıkoymamaz.

İşçi Fırkasının diğer partilerle ilişkileri

İşçi Fırkası her zaman devrimci kalan bir partidir. Diğer partiler ise, burjuva devrimini meydana getirenler bile, oportünist ve tutucu olma eğilimindedirler. Bizde Cumhuriyet devrimini yaratan Müdafai Hukuk Cemiyeti o devrimin daha ortalarında iken iki gruba ayrılmıştı: Biri, başında Gazi ve İsmet Paşalar olmak üzere radikal ve uzlaşmaz «yani gericiğin, mütegalibeciliğin, yabancı sermaye egemenliğinin önünde başeğmemeğe azimli», ötekisi mütegalibenin, softanın, vurguncunun, yabancı sermayenin istediğine, iradesine itaata eğilimli oportünist; bu son grup tabiatıyla gerici, yobaz unsurunu da içinde bulunduyordu. Bu grup «dikta-törlüğe karşı savaş» ve millî egemenliği savunma şiarlarıyla çıkmıştı, fakat halkı aldatıcı şiarlar gerçek bir oportünizmi örtüyor, arkadan gelen gericiğe siper oluyordu. Devrimin tamamlanmış olmadığını göremiyorlardı denemeyiz.

Daha memlekette sultanlar, halifeler, şehzadeler, mütegalibe, derebeyleri, gıfte eğitim kurumları, gıfte muhakemeler, gıfte bayındırlıklar «biri evkaf», hasılı ortaçağın bütün kurumları yaşarken devrim, alelade burjuva devrimine tamamlanmış gözyle bakılabilmir miydi? Kitleler büyük Millî Kurtuluşu kadar ve ondan sonra uzun zaman devrimi savunmada sarsılmaz bir inanç ve dayanıklılık gösterdi. Millî Devrim dururken, demiryollarımızı millileştirmeye düşmandan fırsat yokken devrimimiz nasıl sona ermiş olur? İçerde derebeyleri

«umma» (Not: Şemseddin Sami Kamusunda ummacılık ile ilgili gösteriliyor) vergisi toplarken marabalarını, serflerini gerçek toprak köleleri gibi çalıştırırken devrim nasıl bitmiş sayılır? v.s... Fakat bunlara oportünistler, yabancı sermaye simsarları, vurguncular, mütegalibe, derebeyleri, softalar, kulak asar mı? Onlara sükun ve kanun gerek! Yani onlar derece derece oportünist; tutucu ve gerici!

Tabii İşçi Fırkası bütün bu asaklarla ve partileriyle hiç bir ilişki kuramaz; diktatörlük yaygınlıklarına, bir derece seçimi gibi demokrasi prensiplerini maske gibi kullanmalarına kulak vermez. İşçi Fırkası bu halkı aldatıcı, sahte ilerici ilericilerin yüzünden maskeyi atar ve emekçi kitlelere gericiğin, yabancı sermayeye uşaqlığın çirkin ve iğrenç yüzünü gösterir; iste oportünist muhafazakâr ve gerici partilerle İşçi Fırkasının ilişkisi bundan ibaret olur.

Memleketimizde bir de radikal, uzlaşmaz ve devrimci parti, Halk Cumhuriyet Fırkası vardır. İlan olunmuş ve olunmamış programı millî cümhuriyet devrimlerini tamamlamaktır: Millî sınırları, yabancı kontrolundan kurtulma, kapitülasyonlar, ekonomik gelişiminin değerini kavrandığını görmez arzusundayız. Elbette Halk Fırkası takdir eder ki, hocalar, hem de kendi umdelerini kabul ederek Meclise gelen hocalar ayrı bir grup kurduktan sonra elbette emekçi kitleleri devrimi savunma ve kendi sınıf haklarını geri almak için siyasi örgütlenmeye muhtaçtır, ve onları bu haklarından hiç bir kuvvet alıkoymamaz.

Bu böyle; fakat İşçi Fırkası için burjuva partisi olan Halkçılarla ortak hiç bir örgüte girişmek, organik olarak burjuva partisiyle kaynaşmak caiz değildir. Böyle bir ihtilâl İşçi Fırkasını öldürür. İki büyük sınıf, burjuvazi ile proletarya paralel surette örgütlerini tamamlamağa çalışmalı, daha doğrusu proletarya bütün himmetini harcayarak halkçılar gibi siyasi ve sosyal amaçları ve umdeleri etrafında örgütlenmeli, Kendi bağımsız partisini meydana getirmelidir. Devrimcilik alanında oportünizme ve gericiğe karşı beraber yürümeliler, ortaçağın bütün nefret edilecek ve sömürücü yağığalarını tasfiye etmeli, sömürgecilik ve meşruîyetin yarattığı yabancı sermaye uşaqlarına karşı amansızca savaşta bulunmalı; fakat kendi sınıf ideolojisini gerek şimdiki dönemde gerek onu izleyecek uzun devrede savunmalıdır, burjuvazi [1] hakiki liderlerini doğurdu ve bu sayede atılan adımlar atıldı, fakat dikkate değer ki her atılan adıma oportünist ve gerici basın en düşmanca bir cephe açmışlardır ve kitle-

lerin yardımıyla adım atıldıktan sonra ise «devrim» tamam oldu, artık sükun ve kanun devrine geçelim, yabancı sermayeyi kaçırmayalım» teranesiyle avaz avaz feryad ettiler. Onlara tekrar tekrar hayır efendiler, denildi, devrim henüz kısmen tamamlanmıştır, büyük bir kısmı daha arkada duruyor biz daha toprak ve millî sınırlarımızı bile çözemedik; Suriyenin ve Bağdadın kuzeyinde koca bir Türk ülkesi bütün umutlarıyla, mali, ekonomik gelişmemizin en büyük kaynağı olacak madenleriyle, petroluyla, demiryolu hattıyla, limanlarıyla, sahili ile dış düşmanların elinde esir yatıyor, o ülkeler bizden kurtuluş bekliyor. O ülkelerin Türk ve Kürt halkı, milletimizin bu asil unsurları silâhli olarak direnmekte ve savaşta devam ediyor. Onlar kurtulmadan cümhuriyet devrimi ve yeni millî devrimimiz bile nasıl sonuçlanmış sayılır? Öte yandan dış düşmanlarla kapitülasyonları henüz kağıt üzerinde hallettik, memleketimizde Dünyu Umumiye ve yabancı mali kontrol dururken, düşman papaz okulları hürâfeler propagandasına serbest serbest devam ederken. mahkemelerimize itiraz olunurken, hükümlerine inanç ve güven gösterilmeyen, siyasi ve ekonomik bağımsızlığımız sağlanmamış iken devrimimiz nasıl sonuçlanmış olur? Düşman frank yerine dolar, «kâğıt yerine» para ile borcumuzun ödenmesinde ısrar ediyor; gelişme devresinde [devrimi] (1) adım adım takip etmeli ve ondan zerre kadar ayrılmamalıdır. Bu, böyle olmak zorunludur. Çünkü her servetin kaynağı çalışmadır, buna göre işçi sömürüldenen sermaye birikemez. Burjuvazinin, sermayedarlığın gelişmesi mutlaka işçi sınıfının sömürülmesine bağlıdır. İşçi işliyecek, serveti, sermayeyi burjuva biriktirecektir. Bu sınıf çıkarları zıtlığı tabii, ekonomik ve politik savaşmayı gerektirir, bu savaş da ancak ayrı bağımsız örgüt ile sağlanır.

Memleketimize yakında yabancı sermaye akın edecektir. Kapitülasyonları kaldıran Lozan anlaşması yabancı sermayenin girmesine ve gelişmesine elverişli koşulları sağlamıştır. Bu koşullar yerli sermaye ile eşitlik derecesindedir. Tabii kocaman yabancı sermayesi ister istemez zayıf [yerli] (1) sermayeyi kendi memleketimizde yenebilecek ve ancak iki sermaye birleşerek gelişebilecektir.

Halkçıların kapitülasyonlar bir rejim kurulmasına çalışmaları sadece bu gelişmeyi sağlamak içindir. Demek ki, sömürgecilik ve emperyalizme olan bugünkü hat savaş biter bitmez Halkçılar yabancı sermayeyi bol bol ithal edecekler ve ekonomik teşebbüsleri onlara paylaşıacaklar, yani işçi ve emekçi kitlelerini ortaklaşa sömürmeğe koyulacaklardır. Bu, burjuvazinin, sermayenin en esaslı karakteridir. İki sınıfı ayıran zıtlıktır. Bunun için proletarya bağımsız olarak örgütlenmeli, savaş kuvvetiyle yükselmeli, yükseldikçe savaşmalı, ta ki ne kadar uzun o'ursa olsun, mutlaka günü geldiğinde egemen sınıf olarak egemenliği ele geçirsün, sosyal büyük kurtuluşu vücuda getirsin, asil kendi devrimini yapsın.

[1] Tırnak içindeki ibare kitapta atlanmıştır, anlama göre ekledik.

ANADOLU YAYINLARI

Georges COGNIOT	İLKÇAĞ MATERİYALİZMİ — Çev.: Sevim BELLİ YENİ ÇIKTI — 10 TL.
Jean Paul SARTRE	KÜBA'YI ANLATIYOR Çeviren: Şahin ALPAY. 12,50 TL.
J. J. ROUSSEAU	İNSANLAR ARASINDAKİ EŞİTSİZLİĞİN KAYNAĞI — Çeviren: Erdoğan BAŞAR. 10 TL.
Gaston MARTİN	1848 DEVRİMİ — çev: Sevim BELLİ 7,50 TL.
Andre BARJONET	EKONOMİ POLİTİK NEDİR? — Çeviren: Erdoğan BAŞAR. 5 TL.

DAĞITIM : Anadolu Yayınları : P.K. 288 BAKANLIKLAR — ANKARA Kemal KARATEKİN — İSTANBUL

«SEFERBERLİĞE» DEK TÜRKİYENİN HESABI

2. sayı, 19. sayı Sayfa 6'da.

-1-

Dr. Hikmet KIVILCIMLI

a) TÜRKİYE KALESİNİ İÇİNDEN FETH:

Türkiye'deki Osmanlı tefeci-bezirgânlığı kendiliğinden, kendi içinde doğmuş mekanizma ve güçlerle kapitalizme geçemedi. Kaskatı derebeleşme, daha ileri gidemezdi. Böyle bir düzenin kaderi yıkılmaktı. Kim yıkacaktı?

Kadim tarihte çürüyen bir düzeni barbarlar gelip yıkarı: o «İlkel sosyalist» komünanın getirdiği taze insan gücü ve yeni gelenek-görenekler, başka bir medeniyete baştan başlamayı sağlardı... Ancak, modern tarihte barbarlık kalmamıştı. Her yer kapitalizm ile kaplanmıştı, yahut kaplanacaktı. Barbarlığın yerine, derebeylikten daha ileri ve güçlü olan kapitalizm geçti. Geniş yeniden üretimli kapitalizm, yerinde sayan, kendi kendisini yiyen geri Osmanlı düzenini aşındırmaya başladı. Bu, Türkiye'nin sömürgeleştirilmesi, Osmanlılığın öldürülmesi demektir.

Ne var ki, Osmanlılık istediği kadar ölüme mahkûm olsun, Türkiye'de insanlar sağdırlar, yaşıyorlardı. Hele göz göre, dili ayrı, dini ayrı yabancı sermayenin, ilerici gösterilerle de olsa, gelip kendisini soymasına millet sonuna dek katlanacak mıydı? Batılı şirketlere, gözdeleri kanalıdan sakalı ele vermiş padişah, saray esiriymi. Miri toprak hırsızlıklarını kitabına, dinî sahtekârlığa âlet etmiş sözde «Şeriatçılar» fodlardan başkasını düşünemezlerdi. Saray züğürtlemiş miydi? Yeni efendileri şirketler için olmasın?

Halkı değilse bile, dini, ümmet-i Muhammedi düşünen namuslu padişahlar çıktı. Derebeyleşmiş toplum o gibileri kırdı, geçirdi. Genç Osman ırzına dek saldırlarak boğuldu. Üçüncü Selim, gözgöre öldürüldü. Namuslu paşaların kelleleri koltuklarında kaldı. Çünkü, tefeci-bezirgânlık, sarayın en nâmahrem harem dairesine dek parmağını sokmuştu. «Hele kapitalizmin kuvvetli zenginliği, toplumun dışı dokunur her insanını her zaman kolayca satın alabiliyordu.

Yüzyıllardır gittikçe daha soysuzlaşan bu şartlar ortasında 19 uncu Yüzyıl boyu, Türkiye Toplumunu DÜZELTMEK (İslahat yap-

mak) için harcanan bütün çabalar boşa gitti. Aynı yüzyılın sonlarına doğru, Japonya gibi Uzak Doğuda unutulmuş bir ülke, 20 yılda kapitalizme geçti. Türkiye, bir rivayet 200, yahut 250 yıl bocaladı. Batağa düşmüş insan gibi, ırgalandıkça dibe gitti.

b) TÜRKİYE KALESİNE DIŞARIDAN SALDIRI

Batı Kapitalizmi Türkiye'ye karşı, barbarlıktan medeniyete en son geçiş yapan Rus İmparatorluğunu (eskiden kale kapılarını kırma-kırma kullanılan) «Koçbaşı» gibi kullandı. Bay H. Bayur bile, «İnkılâp Tarihi» kitabında en başta İngiliz kapitalizminin bize neler ettiğini anlata anlata bitiremez. Kabahat «İngiliz» adlı milletten değildi, elbet: Kapitalizm Osmanlı Padişahlığı ile Rus Çarlığı birbirine kapıştırıp oynamakla parsayı topladı durdu.

Sahnede faciyanın kanlı baş aktörü, hep yarı prekapitalist derebeyi, yarı kapitalist Rusya'nın Çarı idi. Her dramın tertipçisi ve sahneye koyan rejisörü Batı Kapitalizmi (ünlü deyimi ile: İngiliz politikacılığı) oldu. Aynı Batı Kapitalizmi, şimdi nasıl vatan sınırlarını hiçe saymayı efendilerimize öğretiyorlar ise, eskiden de, din gayreti biçiminde Türkün Rusa karşı vatanseverlik damarlarımızı, Rusun Türke karşı cihangirlik damarlarını kabarttı.

Masaldaki iğneli fiçiyi biliriz: Çıplak çocuk fiçinin ortasına konur. İtilir, iğnelere kanar. Öte yandan biri: «Kaç ben kurtarayım» der. Çocuk ona doğru atılınca, bu yol o yandaki iğnelere çarpıp kanar. Böylece Yahudiler fiçiyi çocuğun kanıyla doldururlar... Fiçi kapitalizmi, çevresindeki Yahudiler «Ulu Devletler», çocuk Türkiye oldu. Yüzyıllar boyu oyun sürdü.

İğneli kapitalizm fiçisinin bir yanında Rus Çarı, öte yanlarında Batı Kapitalistleri vardı. Kapitalizm ikide bir, Rus Çarı yanından fiçiyi itti. Kanayan Türkiye çocuğuna: «Kaç ben kurtarayım» demeyi de unuttu. Türkiye Rusu göstererek, taze Osmanlı kanı içti. Arada, Çar Rusyası tadını kaçırды mı, Kırım Harbi gibi çıkışlar yaparak, sözde Türkü korudu. İşde: İstikraz adlı borçlanmalarla, Türkiye'yi Batı Finans-kapitaline sağmal etti. Oyun iyi-

ce tuttu: Türk - Rus düşmanlığı milletin iliklerine dek işletildi.

Rus da uymayıversin miydi Batılıya? Uymamak için başındaki Çarı atmalydı. 1917 de attı. Türkiye'nin İstiklâl Savaşında tek Türk dostu Rus Sovyetleri oldu. Kapitalizm Türkle Rusun arasına fit sokmaktan caydı mı? Tersine. Başarı kazandı mı? Eskisinden çok fazla. Ahmet Emin Yalman: Çok şükür, şu Türklerin ezeli Rus düşmanlığına, diye övünür. Türk milleti Çar mujik'i seviyesinde tutuldu. Antika Moskof düşmanlığı: Sosyalizme karşı Türk milletine soğukluk muskası gibi hâlâ kullanılıyor.

Ötede, Türkiye'yi hallaç pamuğuna çeviren, Seferberlikte 5 eli silâh tutarımızdan 4 ünün başını yiyen İngiliz; her zaman sayın dostumuz, «Büyük Müttefikimiz» olur. 19 uncu Yüzyıl boyu, Batı Kapitalizminin ağına düşürdüğü ve sıvırttığı nice paşalar ve devlet adamları «Rus taraflarına» her zaman baskın çıkartıldı. Casusun adı «İngiliz Muhibbi», «Fransız hayranı» gibi sevgili yumuşaklıklarla Türkiye'de hoş tutuldu. Hâlâ, Maşrak'ı âzamları İngiliz tahtında oturan Farmason gizli teşkilâtı, Türkiye'nin asker sivil, sağcı, solcu bütün subaşlarını akıllı kapitalizm adına kesmiş bulunuyor. Buna kanun bile karışmıyor.

c) DÜŞMANLIKLARIN TERSİNE DÖNÜŞÜ

Kapitalizm 20 nci Yüzyılla birlikte emperyalizme dönünce Türkiye'yi bir durumda yakaladı. Koca Türkiye, alacaklı kapitalistlerin kurdukları «Dünyu Umumiye» teşkilâtının ipoteği altına sokulmuştu. Geniş topraklarımız ve kalabalık nüfusumuz, sayıları yüzü zor geçen, sahipleri içiçe girmiş yabancı şirketin damızlık çiftliği durumundaydı.

Saray ve Devlet, kapitalizmin vesayeti altına girince, üretim geriliği ile süründürülen halk yığınları: köylerde «Yerlerin esiri», şehirlerde çökkün Bizans ayakta kalmış vaziyetinden kurtulamadı. Azıcık halka yaklaşanlar, İstibdat günleri «Dinsiz kâfir», Hürriyet günleri «Vatan haini» diye çarınha gerilip «Nöt-

ralize» edildiler. Kapitalizme ve onun tefeci-bezirgân uydularına karşı her türlü başkaldırmak doğmadan boğuldu.

Böylesi karışma istemez, eleştirme bilmez halk düşmanı atmosferle ne yapılabilir? Yapıldı sanılan şey, gerçekte yabancı sermayenin Türkiye'deki uşaklarına müsaade edip yaptığı şeydir. TANZİMAT (düzenleme) adını alan şey düzensiz kargaşalıkları ayyuka çıkardı. «MEŞRUTİYET» (Yasalarla şartlı) denilen şey, şartsız kayıtsız keyfi idareyi, padişah istibdadına taş çıkartır kerteye getirdi. Bütün o sözümlü yabana İslahat (şimdiki: Reform) palavraları, taklit edildikleri Batıdaki benzerlerinin karikatürleri bile olamadılar.

Hepsinin tek sonucu aynı yola çıktı. Türkiye kapitalist sömürüye daha elverişli kılındı. Yabancı Finans-kapital, Türkiye'deki tefeci bezirgân ekonomisi ile derebeyi artığı zümreleri daha iyi yedeğine aldı. Türkiye'de, en utandırıcı antika genosid eğilimleri, sömürge zorbalıklarıyla harman edildi. Sömürge, hiç değilse idareci zulüm yabancıyı masrafa sokar, ve düşmanı herkese parmakla gösterir. Türkiye yarı sömürge ekonomi ve politikası battı: zâlim idarecilerin masrafı da, sömürücülerin kârından kesilmedi, millete ayrıca ödeltildi. Ezenler de ezilenler de Ahmet, Mehmet adını taşıdıkları için, dost düşmandan ayrıt edilemedi.

Birinci Evren Savaşı başlarında Almanın bulunduğu aç emperyalistleri, başlarında İngilizlerin bulunduğu tok emperyalistlerle boğaz boğaza getirdiği gün oyun bozuldu. Alman Finans-kapitalinin casus teşkilâtı, İngiliz ve Fransız Entelicens'lerini atlatmayı bildi. Batı Emperyalizminin kullandığı silâh geri tepti. Türkiye'ye «Gelenekcil Düşman» edilen Çarlık Rusyası, bu sefer aşıktan açığa İngiliz-Fransız Emperyalizminin ihtiyat silâhı kuvveti ve bekçi köpeği olunca, Türkiye otomatikman Alman Emperyalizminin çizmesi altına boylu boyunca kapaklandı.

Türkiye'nin «Seferberlik» hâli, ayrıca üzerinde durulmaya değer. Çünkü, I. Emperyalist Savaş, yukarıki hazırlıkların domuzuna uygulanışdır. Devamı 19. Sayı Sayfa 6'da

İnsanlar, tarihin herhangi belirli bir toplum biçiminde, sosyal üretim tarzı içinde aldıkları yere, üretim araçları ile olan ilişkilerine, çalışmanın sosyal organizasyonunda kendilerine düşen role göre, ve bunların sonucu olarak da elde ettikleri sosyal servetten kendi paylarını ne biçimde ve ne ölçüde aldıklarına göre gruplara ayrılırlar. Bu, üretim süresi içinde, genel olarak aynı ekonomik koşullarda bulunan bireylerin meydana getirdikleri toplum gruplarına sınıf (Sosyal sınıflar) dionuz.

Bireylerin bu benzer şartları, üretim süreci içindeki durumları gereği değilse bunları bir sınıf olarak ele alamayız. O zaman bir zümre veya bir tabakadan bahsedilir. Örneğin, asker-sivil aydın zümre gibi.

Burjuva sosyologları, toplumdaki bu farklılaşmanın temelinde yatan nedeni çok çeşitli biçimlerde izah etmeye çalışırlar. Örneğin, sosyal biling, din, gelir, maddi refah vb. esasına dayanan zorlama sınıflandırmalar yaparlar. Biliyoruz ki, insanların sosyal bilinci, onların sosyal varlığına bağlıdır ve sınıflara ayrılmanın temel ölçüsü, insan gruplarının sosyal üretim sistemi içinde hangi yeri işgal ettikleri ve üretim araçları ile olan ilişkileridir.

Yani, burjuva sosyologlarının sonuç olarak demek istedikleri gibi, bir kısım insanların sömürülen, ötekilerin ise sömüren ve ayrıcalıklı durumda olmaları, «Tanrı'nın iradesi» ve insanların kişisel nitelikleri gereği değildir. Gene hâkim sınıfların ideologları, burjuva sosyologları, toplumdaki bu eşitsizliği, bu sınıflara bölünmeyi, insan toplumu özü, özel bir nitelik olarak göstermek ve bu eşitsizliğin öteden beri süregeldiğini ve sonsuza kadar da hep böyle gideceğini savunmak çabası içindedirler. Oysa bu gerçeğe aykırıdır. İnsanın ilk döneminde, yani ilkel komünal toplumda sınıflar mevcut değildi. Sosyalist toplumda da sınıflar ortadan kalkar.

İnsan evriminin belirli bir aşamasında, insan emeği henüz pek verimsiz olduğu, geçim

için zorunlu olan araçlardan fazlasını veremediği sürece, üretici güçlerin artması, ticaretin genişlemesi, devletin ve hukukun gelişmesi, sanatın ve bilimin meydana çıkıp ilerlemesi için sıkı bir iş bölümü gerekli idi. Onun için basit el emeğini harcayan kitlelerle, emeğin idaresini, ticareti, devlet işlerini, daha sonraları sanat ve bilimi yürüten ayrıcalıklı kişiler arasında sıkı bir iş bölümü, bir sınıflaşma zorunlu oldu.» (Engels, Anti-Dühring).

Fakat, gelişmiş üretici güçler, üretimin sosyal niteliği, topluma, mülkiyetin sosyalleştirilmesi ve sömürü ilişkilerinin ortadan kaldırılması görevini yükler; bu gelişmiş üretici güçler karşısında sınıfların nedeni de ortadan kalkmış olur. Sınıflar artık yalnız gereksiz olmakla kalmazlar, sosyal ilerleme için de bir engel haline gelirler.

Demek ki toplumun sınıflara bölünmesi, geçici bir tarihi olaydır.

Sınıfları, toplum içindeki yerlerine ve rollerine göre temel sınıflar ve temel olmayan sınıflar diye ayırmak gerekir. Temel sınıflar, o toplumun hâkim üretim tarzı için zorunlu olan ve yalnız bu üretim tarzının yarattığı sınıflardır.

Tanıdığımız belli başlı toplum biçimlerinden sınıflı toplumlar olan içindeki temel sınıflar şöyledir: kölelikte, köle sahipleri ile köleler, feodal sistemde, senyörler ile köylüler; burjuva toplumunda ise kapitalistler ile işçiler. Bu sınıfların çıkarları daima birbirine zıttır. Ve bu çıkarların zıtlığı sınıflar arasındaki mücadeleye yol açar.

Burjuva toplumunun temel sınıfları, bu toplumun ayrıcalıklı niteliğini teşkil eden ve burjuva toplumuna özgü kapitalist üretim tarzının yarattığı sınıflar, kapitalist sınıfı ile ücretli işçiler (proletarya) sınıfıdır. Ama elbette, kenden önceki toplum biçimlerinde olduğu gibi burjuva toplumu da yalnız bu iki temel sınıftan ibaret değildir.

Feodal sistemden intikal eden büyük toprak sahipleri sınıfı kapitalist sistemde de var-

dır. Köylü sınıfı da gene feodal sistemden kapitalist sisteme intikal eden bir sınıftır. Ama köylü sınıfını da, üretim sürecindeki rolleri ve üretim araçları mülkiyeti bakımından bir bütün olarak kabul edemeyiz. Köylünün en zengin tabakası köy burjuvazisini teşkil eder. Öte yandan büyük bir köylü kitlesi toprak ve üretim araçlarına sahip olmayıp emeğini satarak geçinen köy proletaryasıdır.

Kendi ufak topraklarını, kendi araçları ile kendileri ekip biçen köylüler, zanaatkarlar, küçük tüccarlar, esnaf, yani sınırlı iş araçlarına sahip olup da burjuvaziden farklı olarak başkalarının emeğini sömürmeyenler küçük burjuvaziyi meydana getirirler. Türkiye'de bu tabaka oldukça büyük bir kitleyi içine alır.

Asker-sivil aydınlar ise bağımsız bir sınıf olmayıp bir tabaka ya da zümredirler. Köken bakımından çeşitli sınıflardan gelirler. Emeklerini satarak geçinmekle beraber, doğrudan doğruya üretim sürecine katılmazlar. Yaşayışları bakımından da homojen bir sınıf niteliği göstermezler. Tarihi gelişme sonucu ve köken bakımından bu zümre büyük çoğunluğu ile ilerici bir nitelik taşır.

Burjuva toplumunda bir de deklâse olmuş, sınıf-dışı, unsurlar vardır. Kapitalist toplum şartlarının yarattığı ve toplumun dışına ittiği bu unsurlar lumpen-proletarya, yani işsiz-güçsüzler takımı, haydutlar, hırsızlar, dilencilere vb. dir.

Burjuva sınıfı içinde de, emperyalist memleketlerde monopolcü burjuvazi ile monopolcü olmayan burjuvaziyi, sömürgelede yarı sömürgelede, geri kalmış memleketlerde ise milli burjuvazi ile sömürgecilere yarıdaklık eden komprador burjuvazisini birbirinden ayırmak gerekir.

Son olarak emekçi sınıfı sözüne değinelim. Emekçi sınıfı diye bir tek sınıf yoktur. İşçi sınıfı, köy proletaryası, küçük burjuvazi yani emeğiyle geçinen ve burjuva sınıfı tarafından sömürülen bütün sınıflar emekçidirler ve bunlar için emekçi sınıfı değil emekçi sınıflar, yani emekçi olan sınıflar demek gerekir.

Sosyalist Literatürde Terimler - Kavramlar

SINIFLAR

Ahmet Haşim Nazım Hikmeti Anlatıyor

Son günlerde Nâzım Hikmet üstüne büyük gürültüler koptu, olaylar çıktı. Nâzım, bugün değil, şiire başladığı ilk yıllarında bile, zamanın en ünlü yazarlarının ilgisini çekmiş bulunuyordu. Okuyucularımıza sunduğumuz bu yazılar, karşıt sanat anlayışında olan ünlü şair Ahmet Haşim'in bile onu nasıl değerlendirdiğini gösteriyor. Evet, Nâzım Hikmet, Türkiye'nin en büyük şairidir.

Bundan 15-16 sene evvel «Galatasaray» Lisesi surlarında henüz bir talebe iken aruz vezninin mukassı darlığı içinde ciğerlerimin rahat teneffüs edemeyeceğini his ederek «Reny» ve «Verharen» in Fransız nazmında yaptıkları inkılâbın tesiri altında Türkçe şiir için rüzgâra göre dağılan, toplanan, sönen, canlanan bir çoban ateşi tarzında his tahvüllerine ve âhenk zarurelerine tâbi bir vezin düşünmüş ve bunu «Yollar» ve «O Belde» isimli iki manzumemde tatbik etmişim. «Halk» denilen büyük denizin fırtınalarına asla çıkmamış ve daima korkak kuğular gibi, havuz genişliğinde dar bir sahada kalmış olan diğer şairlerim gibi «Yollar» da yeni şekle ancak mahdut bir genç zümresi içinde merakı tahrik etmiş ve bazı şiddetli münakaşalara mevzu teşkil etmişti. Bu münakaşalar sırasında serbest nazım hakikatte bir «Serbest müstezat» olduğunu nazariyatta yeditülâ sahibi olanlardan öğrendim.

«Yollar» ve «O Belde»nin intişarından sonra «Serbest müstezat» genç nesillere mensup bazı şairler tarafından tatbik edilmek istenildiyse de yapılan bütün tecrübeler, âhenk itibarile, kâfi bir muvaffakiyet temin ediyor görünmemiştir.

«Serbest müstezat» aynı manzumemde ancak bir bahrin muhtelif evzamlı kullanmak hususunda serbestiyet verirken, bu hususiyete dikkat etmeyen şairler, her iki mısra da bir bahir değiştirmek

le, şiirin musikisinde gayri mahsus derreceler yerine, birbirini tutmaz sesler, atlama vücutte getiriyorlardı. Esasa riayet edilmeksizin yapılan bu tecrübelerin muvaffakiyetsizliği «Serbest müstezat»ı tedricen unutturmuş gibiydi. Hayır fikir ölmemiş, toprağın karanlıklarında tohum tanesi gibi sessiz bir hayat ile yaşamış. Meğer nicelerinin üzerinde topallayıp yürüyemeyeceği yol, on altı sene sonra şanlı bir atlı için açılmış bir sehra imiş.

★

İsmi «Nâzım Hikmet» olan ve daha üç sene evvel «Alemdar»ın edebi ilâvesinde,

Bir inilti duydum serviliklerde
Acep burda da ağlayan var mı?
tarzında köhne bir «Romantizm»in bayat hissiyatile yazılan yazan bu genç işgal senelerinin en fena bir gününde Anadolu'ya geçerek oradan da «Moskova»ya tahsile gitmişti. Yeni bir âleme çarparak hurdahaş olmuş gümrah bir ruhun parça parça toplanıp, yeni bir nakışa göre tekrar teşekkül ve tekevün etmesi için lâzım gelen uzun müddet zarfında bu genç eski tanıdığımız müziğin sesini kesmişti. O tatsız belâgatini bize unutturmak için, o sükun cidden lâzımdı. İki sene sonra, yavaş yavaş kenarlarından solmaya ve aydınlanmaya başlayan bir gece gibi bu sükût, uzak, tatlı, işitilmemiş samimiyette bir musiki ile hafif hafif bozulmaya başladı. Moskova-

daki gencin yeni şiirlerinden dağınık parçalar ağızdan ağıza dolaşarak, İstanbul'a kadar geliyordu. Nihayet geçenlerde «Nâzım Hikmet» büyük bir denizde dalgalarla boğuşarak uzun müddet yüzmüş bir adamın terü taze uzviyeti, kıp kırmızı derisi, değişmiş sesi ve çehresiyle İstanbul sahiline çıkıyordu.

Maşukasına hazin veya acıklı şeyler söylemek için, eskiden «Üç telli» aşık sazı kullanan «Nâzım Hikmet» şimdi maşukayı da, sazı da köhne eşya gibi bir tarafa bırakarak, korkunç bir dağ tepesinde gürleyen, bir bahar fırtınası halinde simsekler, dumanlar, âni lâcivert parıltılar içinde kendisinin kaçan güllünc hayâline karşı vahşi bir sesle bağıyor.

Bana bak
Hey
Avanak.
Elinden o zırdıtyı bıraksana.
Sana
Üç tellinde üç sıkıca bülbül öten
Üç telli saz
Yaramaz!
Sonra kahkahalarla gülerek üç telli sazla alay ediyor.

Hey
Hey.
Üç telli sazın
Ağacından
Deli tiryakilere
İci
Ayon lüleli
Çubuk yaptılar...
Tek başlı, koyun gözlü, şehvani ve haris eski sevgiliyi boyalı mukavvadan bir suret gibi çöp sepetine atan «Nâzım Hikmet»in yeni maşukası «Halk» dediğimiz her kumıldanışında bir dünya yı-kıp, bir dünya yapan milyon başlı, milyon gözlü, milyon ağızlı, muhteşem bir canavardır.

Halbuki,
Üç telli saz
Milyonlarla ağız,
Bir tek ağızla
Güldüremez.
«Nâzım Hikmet»in yeni aşkına lâ-yık olmak isteyen şiiri «Dağlar gibi dalgalarla dalgalanan» vahşi bir orkestradır ki, harekete geldiği zaman sanılır ki,
Yaşamı değiştirmek isteyen
Nehirler
Taşıyor
Ağır sesli çekiçler

Kilim gibi dokumada mutsuzluğu
Gidip gelen karakuşlar havada
Saflar tutulmuş, top sesleri gerilerden
Tabanında, depremi kara güllelerin
Duymuyor musun?
Kaldır başını kan uykulardan
Böyle yürek, böyle atardamar
Atmaz olsun!
Ses ol! Işık ol! Yumruk ol!

Karayeller başına indirmeden çatını
Sel suları bastığın toprağı dönüm dönüm
Alıp götürmeden büyük denizlere
Çabuk ol!

Tam çağı, işe başlamanın doğan günle
Bul, yüzüne tükürdüğün kitapları yeniden
Her satırında buram buram alnteri
Her sayfası günlük güneşlik
Utanma suçun hepsi senin değil
Yırt, otuzunda aldığın diplomayı
Alfabelik çocuk ol!

Yollar kesilmiş, alanlar sarılmış
Telörgüler çevirmiş yöreni
Fırl fırl alıcı kuşlar tepende
Benden geçti mi demek istiyorsun
Aç iki kolunu iki yanına
Korkuluk ol!

RIFAT ILGAZ
6 Mart 1968

mini üzerine teressüm etmiş bu genç hava ve ziyada yeni bir hayalin ulvi hendesini inşa etmekle meşgul bâkir bir insaniyetle konuşuyor.
Harabelerde tünemiş baykuşlar fırtınalı semalardan gelen bu şahinin vahşi ışıklarını anlamazsa bunda şaşacak ne var?

28 Eylül 1924
Ahmet Haşim

Ahmet Haşim «Aynı şair hakkında» başlıklı başka bir yazısında da, Yakup Kadri'nin, Nâzım Hikmet için kendisine söylediklerini şöyle anlatıyor:

«Yeni tanımaya başladığımız «Nâzım Hikmet» Türkçede zamanın talâkkillerine göre, bir halk şiiri yapmak istediği anlaşılıyor. Niçin yapmasın? Herkes aynı şeyi yapmaya mecbur değil a.

«Nâzım Hikmet»in anladığı «halk» bir maksat için, bir meydan ortasında toplanmış müteharrir ve asabi bir kalabalığı ifade ediyor. Bu kalabalıkta ekseriyeti teşkil eden elleri demir kaldırıp koymaktan nasırlaşmış, makina yağlarıyla vücutları simsiyah olmuş insanlardır. Yarıncın kalabalığı da budur.
«Nâzım Hikmet» mürde belâgati anlamayan, fakat hakiki heyecan isteyen böyle bir kalabalığa hitap edecek şiirin işçi lehçesile yazılması lâzım geldiğini anlamakta büyük bir isabet göstermiştir.

Bu lehçe şimdiye kadar yalnız sokak şarkıları yapmaya yaramıştı.
«Nâzım Hikmet» bununla heyecanlı şiiri vücutta getirmek istiyor, muvaffak olduğunu gösteren ve daha fazla olacağını ümit ettiren birçok âlâmetler vardır.»

12 Ekim 1924
Ahmet Haşim

H A L K

Halktan biri olsun da ilgi çekmesin olamaz.
Gezegenlerin güncelerine benzer kaderleri.

Kendine özgü değil denemez onlarda ne varsa,
bir gezegen öbürüne benzemez.

Bir insan ki karanlıklar içinde yaşar
dostluklarını kurarsa karanlıklar içinde,
bu karanlık ilgi çekmesin olamaz.

Özeldir herbirine göre kendi evreni,
bu evren içinde mutlu bir an.

Acılı bir an bu evren içinde.
Özeldir işte bunlar.

Her ölenle birlikte ölür
ilk kıışı, ilk öpüşü, ilk döğüşü.
Onunla birlikte gider.

Kalanlarsa kitaplar, köprülerdir,
boyanmış tuvaler, makineler.

Ki bunların kaderidir yaşamak.
Ama gidenler de bir hiç sayılmaz

Bir şey gider, kurallarına göre oyunun
Kişi ölmez, içindeki evren ölür.

Kusurlu bildiğimiz yeryüzü yaratıkları.
Ne biliyoruz ki aslına bakarsan onlar için

Bir kardeşin kardeşi? Dostların dostu?
Sevgilisi sevgilinin?

Biz, babalarımızı bilenler
herşeyde, hiçbir şeyde.

Onlar ölüp gider. Getirilemezler geri.
Yeniden oluşamaz gizli evrenler.

Ve her seferinde yeniden, yeni baştan
yıkımlara karşı ağıtlar yakarım ben.

Yevgeni YEVTUŞENKO
Dizeleyen: Rifat ILGAZ

Nuri İYEM

